

KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL PRITARIMO KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETINIŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOMS

2023 m. birželio 20 d. Nr. T-306

Kaunas

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, 3 dalies 7 punktu ir 4 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, Kauno miesto savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a :

1. Pritarti pridedamoms šių Kauno miesto savivaldybės biudžetinių švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programoms:

- 1.1. Kauno lopšelio-darželio „Boružėlė“;
- 1.2. Kauno lopšelio-darželio „Klevelis“;
- 1.3. Kauno lopšelio-darželio „Liepaitė“;
- 1.4. Kauno lopšelio-darželio „Linelis“;
- 1.5. Kauno lopšelio-darželio „Nežiniukas“;
- 1.6. Kauno lopšelio-darželio „Obelėlė“;
- 1.7. Kauno lopšelio-darželio „Pelėdžiukas“;
- 1.8. Kauno lopšelio-darželio „Saulutė“;
- 1.9. Kauno lopšelio-darželio „Smalsutis“;
- 1.10. Kauno lopšelio-darželio „Šarkelė“;
- 1.11. Kauno lopšelio-darželio „Vilnelė“;
- 1.12. Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro.

2. Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo informacijos apie jį gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmams (A. Mickevičiaus g. 8A, Kaunas) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Visvaldas Matijošaitis

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos
2023 m. birželio 20 d.
sprendimu Nr. T- 306

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio-darželio „Vilnelė“
direktorius
2023 m. birželio 29 d.
įsakymu Nr. V- 44

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „VILNELĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Duomenys apie švietimo įstaigą

Kauno lopšelis-darželis „Vilnelė“ yra juridinis asmuo, nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės institucija, grupė – neformaliojo švietimo mokykla, tipas – lopšelis-darželis, darbo forma dieninė. Pagrindinė veikla – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas.

Įmonės kodas: 191637883

Adresas: Vytenio g. 8, Kaunas, LT-48417

Elektroninis paštas: ldvilnele@yahoo.com

Interneto svetainė: <http://darzelisvilnele.lt>

Telefonai:

8 620 96 297 (direktorius)

8 37 363 641 (raštinė)

8 37 362 485 (direktorius pavaduotoja ugdymui)

8 619 80963 (direktorius pavaduotoja ūkiui)

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

JT Vaiko teisių komitetas (2018) Bendrajame komentare Nr. 7 pažymi, kad ankstyvojo ugdymo tikslas – suteikti daugiau galimybių kiekvienam vaikui, „ugdant jo (jos) įgūdžius, mokymosi ir kitus gebėjimus, žmogiškąjį orumą, savigarbą ir pasitikėjimą savimi, o visa tai pasiekti būtina į vaikus orientuotais, vaikams palankiais būdais, kurie atspindi vaiko teises ir prigimtinių orumą“ (p. 105). Pagrindinis ikimokyklinės įstaigos ir kiekvieno ugdytojo tikslas – užtikrinti, kad vaikų teisės ankstyvojoje vaikystėje būtų įgyvendinamos, o poreikiai – atliepiami.

Lopšelis-darželis „Vilnelė“ teikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas vaikams nuo 2 iki 5(6) metų bei švietimo pagalbą specialiųjų poreikių turintiems vaikams. Vaikų ugdymosi sunkumus ir kitus su jo gerove susijusius klausimus padeda spręsti lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija. Pripažįstame ikimokyklinio amžiaus vaiko raidos ir ugdymosi netolygumus, todėl siekiame pažinti kiekvieną vaiką, išsiaiškinti jo poreikius ir galimybes. Vaiko poreikių ir gebėjimų vertinimas padeda tikslingiau modeliuoti ugdymo(si) procesą, stebėti ir skatinti individualią vaiko pažangą, numatyti tolesnes ugdymo(si) gaires ir, jeigu reikia, specialistų pagalbos poreikį ir būdus. Vaikų

poreikiai apima ne tik ikimokyklinukui būdingus psichofizinius ypatumus, gebėjimus, bet yra ir neatsiejama vaiko kultūros dalis. Laikomės požiūrio, kad vaikiškumas yra vertybė, todėl negali būti taikomi suaugusiems būdingi elgesio standartai, o kuriamos sąlygos vaikų kūrybiškumui, saviraiškai, vaikiškam pasaulio suvokimui ir elgesiui plėtotis.

Įvairaus amžiaus vaikų poreikiams: žaidimams, mokymuisi, patirtinei, judriai veiklai bei poilsiui yra pritaikyta vidaus ir lauko ugdomoji aplinka. Fizinė ugdymo(si) aplinka neatsiejama nuo socialinės-emocinės aplinkos, t. y. pagarbių tarpusavio santykių, suteikiančių vaikui emocinį saugumą, auginančių vaiko savivertę bei pasitikėjimo savimi ir aplinka jausmą. Grupių dienos ritmas užtikrina ikimokyklinukui būtiną aktyvios veiklos ir poilsiui skirto laiko balansą, visose grupėse įrengtos erdvės, kur vaikai gali pabūti vieni, nusiraminti.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje „Vilnelė“ dirba ikimokyklinio, priešmokyklinio, meninio ugdymo mokytojai (muzikos, šokio, dailės, keramikos), logopedas, socialinis pedagogas, psichologas. Visi pedagogai yra įgiję ikimokyklinės pedagogikos ir psichologijos specialybę arba studijuoja šios krypties studijų programose. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai geba kurti ugdymo turinį, ugdymo procesą organizuoti kaip visuminį, integralų, apimančią visas vaiko ugdymo(si) sritis bei užtikrinančią ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų tęstinumą. Įstaigos pedagogai igyja naujų kompetencijų, kaip organizuoti įtraukųjį, į vaikų įvairovę ir skirtingus ugdymosi poreikius orientuotą ugdymą, užtikrinančią kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę ir gerovę. Bendruomenei būdinga veiklos kokybės siekio kultūra, todėl vykdomame savo veiklos kokybės įsivertinimą, parentą veiklos analize ir refleksija, kurios rezultatus panaudojame veiklos tobulinimui.

Įstaigos pedagoginė bendruomenė vadovaujasi mokymosi visą gyvenimą idėja, nuolat siekia profesinio tobulėjimo, dalyvauja ilgalaikiuose mokymuose ar teminiuose seminaruose. Mokytojų kvalifikacijos kėlimas planuojamas atsižvelgiant į valstybės švietimo politikos prioritetus, įstaigos strateginius ir metinius tikslus bei mokytojų asmeninius profesinius poreikius. Bendradarbiaujant su Kauno švietimo inovacijų centru, Vytauto Didžiojo universitetu, VDU Švietimo akademija, kitomis Kauno ir Lietuvos švietimo įstaigomis, lopšelio-darželio pedagoginė bendruomenė dalyvauja respublikiniuose, tarptautiniuose projektuose, konferencijose, mokytojų patirties sklaidos renginiuose, patys juos organizuoja. Patyrę mokytojai vadovauja Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakulteto studentų praktikai.

Mokytojai ir pagalbos specialistai yra baigę Lietuvos Socialinio emocinio ugdymo asociacijos, Viešosios įstaigos „Pozityvaus ugdymo institutas“, Viešosios įstaigos „Vaiko labui“ mokymus vaikų emocinio intelekto ir socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje yra įgiję kompetencijų, įgalinančių sėkmingai taikyti programas „Kimochis“, „Zipio draugai“, rengti ugdytinius draugiškajai olimpiadai „Dramblys.lt“.

Savo darbe mokytojai vadovaujasi Pedagogų etikos kodeksu (2018), kuris paremtas šiais principais: pagarbos, teisingumo, žmogaus teisių pripažinimo, atsakomybės, sąžiningumo, atidos ir solidarumo.

1.4. Įstaigos savitumas

Vadovaujamės visuminio vaiko ugdymo ir ugdymosi idėja, atsižvelgiant į individualius vaiko raidos ypatumus ir ugdymosi poreikius. Pagrindiniai vaiko ugdymosi būdai yra žaidimas ir mokymasis per patyrimą, kai vaikai drąsiai eksperimentuoja, naudodami įvairius patirties kaupimo

būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą) bei dalijasi žiniomis, patirtimi, idėjomis tarpusavyje ir su mokytoju. Vienas iš įstaigos prioritetų - patirtinio ugdymosi koncepciją atliepiančią STEAM sričių (gamtamokslinis, technologinis, inžinerinis, meninis ir matematinis) ankstyvasis ugdymas, kuris yra integralus ir vyksta per kasdienę rutiną, žaidimus, patirtinę veiklą natūralioje ir virtualioje aplinkoje, veiklas su specialiomis priemonėmis, pačių organizuojamus ir socialinių partnerių pasiūlytus projektus. Nuolat atnaujiname STEAM priemonių bazę, įstaigos kieme kuriame erdves vaikų gamtamoksliniams tyrinėjimams: augalų pažinimo taką, šiltnamį ir kt. Kuriame savo STEM mokyklos strategiją, dalijamės šios veiklos patirtimi konferencijose, tarptautiniame STEM mokyklų portale, dalyvaujame partnerių projektuose ir esame įvertinti STEM mokyklos ženkleliu.

Nuo 2009 m. ugdymo procesas yra praturtinamas Reggio Emilia ugdymo sistemos elementais – kūrybine terapine veikla su šviesomis, spalvomis, terapinėmis priemonėmis, veidrodžiais ir kt.

Ikimokykliniame amžiuje išryškėja vaikų gabumai, todėl stengiamės išnaudoti šį amžiaus tarpsnį kuo tikslingesnei vaiko gebėjimų plėtotei ir sklaidai. Organizuojame muzikalių vaikų papildomą ugdymą, rengiame juos miesto bei šalies muzikos festivaliams, koncertams, projektams. Rengiame personalines dailei gabių vaikų kūrybos parodas, jų darbai dalyvauja miesto ir respublikinėse parodose.

Didelį dėmesį skiriame vaikų fizinei sveikatai, aktyvumui. Turime didelę, gražiai apželdintą lauko aplinką, įgalinančią išradingai ir kryptingai organizuoti vaikų fizinį ir patirtinį ugdymą bei sudaryti sąlygas žaidimų įvairovei. Vaikų sveikatinimas, judėjimo poreikio tenkinimas ir sąlygų tam sukūrimas yra vienas iš įstaigos strateginių tikslų, todėl kasmet kuriame naujas judrių ir sportinių žaidimų erdves. Įrengtos krepšinio, tinklinio aikštelės, kalneliai žiemos žaidimams, vasarą veikia baseinas. Turime gausią sportinio inventoriaus bazę. Mūsų ugdytiniai yra nuolatiniai sporto renginių, projektų, olimpiadų, varžybų įstaigoje ir mieste dalyviai.

Ugdymas be sienų – dar vienas įstaigos veiklos prioritetas. Lopšelis-darželis yra įsikūręs strategiškai patogioje miesto vietovėje, netoli centro ir Neries, todėl nesunkiai pasiekiami gamtos ir kultūros objektus. Naudojamės partnerių ir ugdytinių tėvų pasiūlytomis galimybėmis išplėtoti ugdymo turinį už įstaigos ribų, kur vaikai įgyja įvairios socialinės, kultūrinės patirties.

1.5. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Vaiko gerovės užtikrinimas yra valstybės politinis prioritetas, o pagalbos ir paramos šeimai sistemos tobulinamas vienas iš strateginių tikslų. Todėl, bendradarbiaudami su įvairiomis visuomenės institucijomis, teikiame pagalbą vaikui ir šeimai, sudarome sąlygas visiems vaikams – įvairios socialinės aplinkos, skirtingų gebėjimų ir poreikių, kitataučiams, grįžusiems iš užsienio sėkmingai integruotis, adaptuotis, perimti socialines vertybes ir sėkmingai ugdytis.

Pripažįstame pagrindinį šeimos vaidmenį ir atsakomybę už vaiko gerovę ir ugdymą, jo pasiekimus, todėl taikome įvairias bendradarbiavimo su šeima formas ir tėvų švietimą. Tėvai kviečiami dalyvauti vaiko ugdymosi procese, jo planavime, vaikų pasiekimų vertinime. Tėvai yra aktyvūs įstaigos tarybos – pagrindinio valdymo organo, nariai. Nuolat vykdomi tėvų nuomonės ir poreikių tyrimų rezultatai parodė, kad tėvams labai svarbus geras įstaigos mikroklimatas, fizinis ir psichinis vaikų saugumas, individualių vaikų gebėjimų ugdymas, kuo didesnio vaikų užimtumas. Tėvų pageidavimu sudaromos sąlygos papildomam vaikų ugdymui: vaikai mokosi sportinių šokių, lanko krepšinio, karate treniruotes. Tėvai palaiko mokytojų iniciatyvą išplėsti vaikų edukacines erdves už įstaigos ribų, lankantis artimiausioje gamtinėje aplinkoje, muziejuose, teatruose, susipažinti su žymiomis Kauno miesto istorinėmis ir kultūrinėmis vietomis, patys organizuoja edukacines išvykas.

1.6. Vaiko ugdymo ypatumai, grindžiami pedagoginėmis ir psichologinėmis teorijomis

Rengdami programą, siekėme, kad pažangių filosofinių teorijų jungtis garantuotų programos šiuolaikiškumą. Rėmėmės *humanistine* filosofija, pripažįstančia žmogaus unikalumą, pagarbą žmogaus orumui, gerbiančia ugdytinio poreikius, skatinančia asmenybės sklaidą. Šiai filosofinei teorijai būdingas integruotas ugdymo turinys, savarankiškumą skatinantys ugdymo(si) metodai, visų ugdymo(si) proceso dalyvių teisė vertinti ir tobulinti ugdymo turinį ir procesą. Skatinama socialinė integracija, ryšiai su socialiniais partneriais.

Vadovaudamiesi XX a. filosofo ir psichologo Ž.Pjažė *vaiko mąstymo raidos stadijomis*, vadovaujamės nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas yra unikalus, jo negalima pažeisti. Apie ankstyvojo ugdymo laikotarpio būtiną vaiko psichinės raidos ir ugdymo(si) vienovę kalba psichologo L.Vygotskio *sociokultūrinės kognityvinės raidos teorija*. Vaiko psichinių funkcijų formavimasis kuria prielaidas ugdymui(si), savo ruožtu vaiko veikla/ugdymas(is) *artimiausios raidos zonoje* padeda formuotis naujoms vaiko psichikos funkcijoms.

Programa parengta, remiantis *konstruktivistine* vaiko ugdymo(si) samprata, kai vaikas – aktyvus savo žinojimo, identiteto, kultūros kūrėjas. Vaiko kultūrą suvokiame ir pripažįstame kaip unikalią vertybę, ja remiamės planuodami ugdymo turinį, organizuodami veiklas, kurdami įstaigos emocinę, ugdomąją ir daiktinę aplinką.

Pragmatizmo idėjas vertiname už ugdymo turinį, nukreiptą į problemų sprendimą ir ugdytinių poreikių tenkinimą, o *progresyvizmo* – už iniciatyvumo, kūrybingumo skatinimą, grindžiamą protinio, socialinio, darbinio, estetinio ir fizinio ugdymo vienove.

Psichoanalitinės teorijos atstovas E. Eriksonas pagrindiniu asmenybės raidos akcentu vaikystėje laikė iniciatyvą, todėl didžiausią dėmesį skiriame savaiminiam ar inspiruotam vaiko aktyvumui, vedančiam vaiką į savarankišką informacijos paiešką bei įsisavinimą žaidžiant, kuriant, tyrinėjant, darant savo išvadas.

Vaikų žaidimą pripažįstame pagrindine ikimokyklinuko ugdymo(si) forma, nes jis skatina vaiko psichofizinę raidą, ugdo kūrybiškumą, turtina ir plėtoja vaiko socialinę patirtį, norą bendrauti, tokiu būdu rengia vaiką kūrybingam darbui ir gyvenimui.

1.7. Strateginių dokumentų sąsajos su programa

Programa parengta remiantis Lietuvos respublikos Švietimo įstatymu (2011), Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu (2011 m. redakcija), Geros mokyklos koncepcija (2015), Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2015), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014), Pedagogų etikos kodeksu (2018), Ikimokyklinį ir (ar) priešmokyklinį ugdymą vykdančių mokyklų išorės vertinimo metodika (2021), Bendrąja priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2022). Programa atliepia Lietuvos respublikos vyriausybės patvirtintą Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją (2003), Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvenciją (2006), Jungtinių tautų vaiko teisių konvenciją (1989), Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“.

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika (2021) teigia, kad „ikimokykliniame amžiuje turi būti siekiame visuminio vaiko ugdymo(si), kuris plėtotų visus vaiko pažintinius, socialinius, fizinius ir emocinius gebėjimus. Vaikystėje ugdomi pagrindiniai bendrieji vaiko gebėjimai, todėl emocinis-socialinis saugumas, kiekvieno vaiko priėmimas ir pagarbos jam puoselėjimas, vaiko poreikių pažinimas ir atliepimas jiems, dialogiška sąveika, aplinkos sukūrimas tyrinėjimui ir eksperimentavimui, peraugančiam į

skirtingo pobūdžio žaidimus, yra ankstyvojo ugdymo(si) sąlygos ir prielaidos vaiko gerovei bei ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo kokybei.

Išanalizavus Lietuvos nacionalinio lygmens dokumentus ir tyrimų rezultatus galime teigti, kad kokybiškai dirbanti ikimokyklinio ugdymo mokykla pasižymi tokiais bruožais:

- pagarba vaikams ir vaikystei;
- pirmenybė teikiama vaikų poreikiams ir interesams, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti ilgalaikiai vaikų ugdymosi ir raidos tikslai;
- vaikai ugdomi sąveikaudami su mokytojais, kitais vaikais ir aplinka;
- žaidimas yra pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla;
- skatinama tvirta mokytojų, šeimų ir bendruomenės narių partnerystė – pasitikėjimu grindžiami santykiai, būtini sėkmingam vaikų ugdymui(si);
- užtikrinamas planingas ir spontaniškas reagavimas į nuolat kintančius atskirų vaikų ar grupių poreikius ir elgesį, taip pat į nuolat besikeičiančius šeimų ir bendruomenių, su kuriomis dirbama, poreikius.” (16 psl.)

1.8. Programos atnaujinimas

Programos atnaujinimui įtakos turėjo valstybės švietimo pokyčiai, pasirengimas įtraukiamam ugdymui, geopolitinė šalies situacija, besikeičiantys reikalavimai mokytojų pasirengimui ir profesinių kompetencijų tobulinimui, informatiniam raštingumui. Programos kokybės sampratai esminę įtaką turėjo Ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą įgyvendinančių mokyklų išorės vertinimo ir įsivertinimo metodika, atnaujinta Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa.

Pagrindinės programos nuostatos:

- kiekvieno vaiko pažinimas, jo poreikių pripažinimo ir tenkinimo svarba;
- vaiko asmenybinės raidos ir ugdymosi netolygumo pripažinimas;
- vaiko psichofizinio saugumo ir sveikatos užtikrinimas;
- vaiko gebėjimų įvertinimas ir ugdymo(si) proceso orientavimas į numatomus jo pasiekimus;
- vaiko kultūros pripažinimas;
- ugdymo strategijų, palaikančių jo patirtinį mokymąsi ir savarankišką žaidimą, svarba;
- lauko ir vidaus ugdomosios aplinkos pritaikymas įvairiems ugdytinių poreikiams;
- ugdymasis be sienų;
- kryptingas pedagogų ir ugdytinių tėvų/globėjų bendradarbiavimas, siekiant kiekvieno vaiko gerovės ir ugdymosi pažangos;
- darnios plėtros idėjos;
- ugdymo inovacijų diegimas, atvirumas pokyčiams.

Gal dar galite įrašyti perspektyvai, pvz.: Programa bus tobulinama, koreguojama, atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, orientuojantis į vaikų ugdymo (si) poreikių pokyčius, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas, ugdymo aplinkos pokyčius, vidaus audito rezultatus.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo principas – pagarba vaiko asmenybei; teisės jam gyventi ir elgtis pagal prigimtį ir asmeninę patirtį garantavimas. Pagarbą vaikui grindžiame kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu ir pripažinimu. Stengiamės, kad suaugusiojo poveikis būtų nukreiptas į vaiko prigimtinių

poreikių tenkinimą, o darbo metodai skatintų pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą ugdymo proceso narių bendravimą ir bendradarbiavimą. Vaiko kultūrą pripažįstame kaip didžiausią vertybę.

Individualizuoto ugdymo principas – įgyvendinamas prasmingas, kiekvieno vaiko prigimtinius poreikius bei individualias psichofizines galimybes atitinkantis ugdymas. Vaikai skiriasi fizinės ir psichinės raidos tempu, pasaulio pažinimo stiliumi, charakteriu, temperamentu. Remdamiesi individualiais vaikų ugdymo(si) skirtumais, sudarome sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis ir tobulėti jam priimtiniu būdu, o nuolatinis vaiko pasiekimų vertinimas padeda nustatyti įgytą vaiko patirties ir gebėjimų lygmenį bei numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą. Šis principas sietinas su socialinės integracijos principu ir atliepia įtraukiojo ugdymo sampratą – kokybiškas ugdymas kiekvienam vaikui, dėmesys individo skirtųjų tolerancijai, švietimo prieinamumas, tęstinumas ir socialinis teisingumas.

Integralumo principas – įvairių ugdymo sričių integracija, siekiant vaiko fizinių ir psichinių galių darnos, visuminio, nedalomo pasaulio suvokimo. Remdamiesi vaiko mąstymo sinkretiškumu, siekiame visų veiklų (žaidybinės, darbinės, pažintinės, meninės, kalbinės ir kt.) sąryšio. Visa įstaigos bendruomenė (grupių mokytojai, vadovai, specialistai, aptarnaujantis personalas, ugdytinių tėvai) yra darni komanda, kurianti įtraukiančią ugdymosi aplinką, derinanti įvairius ugdymo metodus ir formas. Žaidimą vertiname kaip universaliausią, integraliausią ikimokyklinuko ugdymo(si) būdą.

Vientisumo principas – vaiko ugdymo(si) šeimoje ir ikimokyklinėje įstaigoje darna, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) perimamumas. Siekdami reikalavimų tarp šeimos ir vaikų darželio vientisumo, stengiamės kuo geriau pažinti aplinką, iš kurios ateina vaikas, atsižvelgti į vaiko kultūrinę ir socialinę patirtį. Derinami šeimos ir įstaigos interesai, lūkesčiai dėl vaikų pasiekimų, ugdymo(si) būdų, rūpinamasi šeimos švietimu, kryptingu bendradarbiavimu. Planuodami ir įgyvendindami ugdymo turinį, siekiame vaiko ugdymo(si) įvairiais amžiaus tarpsniais vieningumo.

Socialinio kultūrinio kryptingumo principas - vaiko gyvenimui ir ugdymui(si) reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimas bei tautinio tapatumo jausmo žadinimas. Ikimokykliniame amžiuje dedamas pamatas žmogaus vertybinių nuostatų formavimuisi. Savos kultūros terpė, padedanti perimti vertybines visuomenės orientacijas – dorines nuostatas, principus, elgesio normas yra sėkmingos vaiko socializacijos pamatas. Tik doras savo šalies pilietis gali sėkmingai įsilieti į visuomenės gyvenimą, tuo pačiu suprasdamas ir jausdamas pagarbą įvairių kultūrų skirtumams.

Lankstumo principas – lankstus ugdymo proceso planavimas ir koregavimas pagal aplinkybes. Laikytis lankstumo principo skatina nuolatinė kaita. Pedagogai taiko spontaniškąją situacinę ugdymą, pasinaudodami ugdymo procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikydami vaiko veiklą, kartu su ugdytiniais pertvarko grupės aplinką, pritaiko ją naujoms veikloms. Ugdymas vyksta įvairiose netradicinėse erdvėse. Įstaigos ryšiai su socialiniais partneriais pasiūlo naujų ugdymo organizavimo formų.

III. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, vaiko prigimtines galias bei jo patirtį, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Tenkinant prigimtinius vaiko poreikius, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, garantuoti jo socialinį ir emocinį saugumą.

2. Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko asmeninę patirtį, individualius poreikius ir galimybes, sistemingai vertinant jo pasiekimus, siekti esminių vaiko nuostatų ir gebėjimų ugdymo(si).
3. Padėti vaikui pačiam ugdytis kompleksiniais, įtraukiais ir tvariais būdais, ypatingą dėmesį skiriant pagrindinei ugdymosi strategijai – žaidimui.
4. Siekiant ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumo, kurti partneriškus vaiko tėvų (globėjų) ir lopšelio-darželio santykius, organizuoti tėvų informavimo ir pagalbos šeimai sistemą.
5. Sudaryti sąlygas vaikams perimti tautos kultūros pagrindus, dorines nuostatas ir ugdytis tokius socialiai reikšmingus asmenybės bruožus, kaip individo skirtybių tolerancija, visuomeniškumas, socialinis teisingumas.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

4.1. Turinio sudarymo principai

Ugdymo turinys sudarytas, remiantis konstruktyvistine vaiko ugdymo(si) samprata, jo pažinimo ir raiškos būdais bei stiliumi, bendravimo ir elgesio ypatumais, vaikų kultūros dėsniniais. Turinys orientuotas į vaikų socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo ir meninės kompetencijų plėtotę, įvardijant kiekvienos kompetencijos požymius ir ugdymosi pasiekimų sritis, išskiriamas Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše (2014). Visos vaiko ugdymosi pasiekimų sritys yra lygiavertės, persipinančios tam tikrose kompetencijoje ir apima visus svarbiausius vaiko nuo dviejų iki šešerių metų pasiekimus. Ugdymo turinyje išskiriami 2 – 3 m. ir 3 – 5(6) m. amžiaus tarpsniai, numatant vaiko pasiekimus (gebėjimus, žinias) bei ugdymosi būdus, taikomas strategijas ir priemones siektiniams gebėjimams įgyti. Ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis. Pirmieji penki ugdymo siekliai atliepia tam tikras pasiekimų sritis, o pasiekimų grupė „sėkmingai besiuogdantis“ – bendruosius vaiko gebėjimus: kūrybiškumą, kritinį mąstymą (apimantį ir problemų sprendimą), skaitmeninį raštingumą, verslumą, mokėjimą mokytis.

4.2. Ugdymo(si) būdai, metodai

Ikimokyklinio ugdymo šerdis yra vaiko gerovė, visuminis ugdymasis, aktyvus, autentiškas, patirtinis jo dalyvavimas ugdymo procese. Vaikai ugdomi žaisdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, veikdami savarankiškai ir bendradarbiaudami su kitais vaikais ir suaugusiais. Vaikų ugdymosi organizavimo forma yra įvairi visos grupės, vaikų grupelių ar individuali vieno vaiko veikla. Dažniausiai tai yra žaidimas ar kita meninė, fizinė, pažintinė veikla, kuri apima visų vaiko kompetencijų ugdymąsi, vertybinių nuostatų formavimąsi. Efektyvus ugdomosios veiklos organizavimo būdas yra projektinė veikla. Vykdomi kūrybiniai, pažintiniai, probleminiai vienos, kelių grupių ar visos įstaigos projektai, bendradarbiaujant grupių, meninio ugdymo mokytojams, pagalbos vaikui specialistams, ugdytinių tėvams.

Didelis dėmesys skiriamas STEM sričių (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio ir matematinio) ankstyvajam ugdymui, kuris vyksta per kasdienę rutiną, žaidimus, eksperimentus, veiklą natūralioje ir virtualioje aplinkoje.

- Gamtamokslinis ugdymas yra klausimų apie supantį pasaulį kėlimas, tyrinėjimas, stebėjimas, eksperimentavimas, aiškinimas, numatymas.

- Technologinis ugdymas yra išradingumas, problemų nustatymas, veikiančios įrangos kūrimas, naudojant paprastus mechanizmus, o taip pat informacines komunikacines technologijas.
- Inžinerinis ugdymas yra planavimas, dizaino kūrimas, problemų sprendimas, konstravimas, statymas, o taip pat sprendimų, kurie padeda įrenginiams veikti arba veikti geriau, kūrimas.
- Matematinis ugdymas yra problemų sprendimas, samprotavimas, matavimo, formos, kiekio supratimas, modelio ir struktūros paieška.

Ugdymas grindžiamas kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika, siekiant demokratišką vaiko, pedagogo ir kitų ugdymo proceso dalyvių santykių, visų ugdymo proceso dalyvių aktyvumo, išlaikant pusiausvyrą tarp suaugusiojo organizuojamų ir vaikų inicijuotų veiklų. Taikomi ir spontaniškojo ugdymo metodai, pasinaudojant ugdymo procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikant vaikų iniciatyvas, parūpindant priemonių. Pedagogai taiko kai kuriuos terapinio ugdymo metodus: meno terapiją, psichodramos elementus, vaizduotės pratybas, jogą ir kt., kurie stiprina vidines vaiko galias, padeda atsipalaiduoti, moko įveikti sunkumus. Pedagogai taiko kūrybinius-interpretacinius, modeliavimo, skatinimo-inicijavimo-motyvacinio, pagalbos-paramos ir kitus vaiko aktyvumą skatinančius metodus: vaikų diskusijas, atvirusius klausimus, vaikų minčių lietu, problemines užduotis vaikams. Ugdymo metodai parenkami, atsižvelgdami į vaiko amžių, individualius jo poreikius bei galimybes, trumpalaikius grupės tikslus.

Ugdymas vyksta ir už įstaigos ribų: gamtoje, teatruose, bibliotekose, edukacinėse išvykose ir muziejuose, kitus istorinius bei kultūrinius objektus. Vaikai dalyvauja kitų ikimokyklinio ugdymo įstaigų, socialinių partnerių organizuojamuose projektuose, akcijose, šventėse, varžybose, kurių metu įgyja naujos socialinės patirties, pažintinių, meninių gebėjimų, ugdomosi fizines galias.

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje (2021) atkreiškiamas dėmesys į veiksnius, kurie gali daryti įtaką vaiko gerovės laipsniui ir įsitraukimo į ugdymosi procesą lygiui. Kaip teigiama metodikoje, „Šie veiksniai yra: platus pasirinkimų spektras, pozityvi atmosfera grupėje, vaikams sudaryta galimybė imtis iniciatyvos, pedagogo organizaciniai gebėjimai, empatiškas pedagogo požiūris į vaikus.

Siekiant geros vaikų savijautos ir aukšto įsitraukimo lygio, pedagogams patartina:

- grupės erdvę suskirstyti į veiklos centrus;
- nuolat atnaujinti priemones ir stebėti, kaip jos naudojamos;
- pasiūlyti daug atviro tipo priemonių ir veiklų;
- sistemingai vykdyti vaikų įsitraukimo į veiklas stebėjimą ir atitinkamai stimuliuoti jų veiklą;
- sudaryti galimybes vaikams rodyti iniciatyvą, tuo pat metu laikantis susitarimų ir taisyklių;
- stebėti vaikų tarpusavio sąveiką ir, esant reikalui, padėti jiems elgtis tinkamai;
- pasiūlyti vaikams veiklų, kurios padėtų jiems susipažinti su jausmais, emocijomis ir vertybėmis;
- identifikuoti vaikus, turinčius emocinių sunkumų ir suteikti savalaikę pagalbą.” (p. 142-143)

4.3. Ugdomosios aplinkos kūrimas, priemonės

Pagrindiniai ugdomosios aplinkos kūrimo aspektai yra emocinis, ugdomasis, daiktinis. Aplinka yra estetiška, saugi, funkcionali ir nuolat atnaujinama, kad atitiktų vaikų ugdymosi poreikius. Grupės aplinka įrengta taip, kad vaikas galėtų veikti savarankiškai, pats pasirinkdamas priemones, išbandydamas įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus.

Ugdomoji veikla vyksta grupių patalpose, salėje, logopedo, dailės kabinetuose, interaktyviajame kambaryje. Siekiant ugdymui panaudoti kuo daugiau įstaigos bendrojo ploto, veiklos kampeliai įrengti miegamojo patalpose, bendruose koridoriuose ir kt. Didelę laiko dalį vaikai ugdosi lauko aikštelėse, kuriose įrengtos stoginės apsaugai nuo saulės ar lietaus. Vaikams iki 3 m. įrengta uždara lauko aikštelė su jiems pritaikyta įranga, minkšta danga, stogine.

Aplinkos kūrimo dalyvauja visi ugdymo proceso dalyviai: grupės mokytojai, vadovai, tėvai ir patys ugdytiniai. Vaikai, padedami mokytojų, gali keisti aplinką, pritaikyti ją savo žaidimams, kūrybiniais sumanymams.

Ugdomojoje aplinkoje yra šios priemonių grupės:

- priemonės, žaislai socialiniams vaidmenų žaidimams;
- medžiagos, įrankiai dailei ir rankų darbeliams;
- žaislai, instrumentai muzikiniam ugdymui, garso/vaizdo technika (stacionarios ir mobilios garso kolonėlės, laidiniai ir belaidžiai mikrofonai, vaizdo grotuvai, garso grotuvai, CD);
- inventorius vaikų fizinės sveikatos stiprinimui, judėjimo poreikio tenkinimui (lauko čiuožyklos, laipynės, sūpynės, žaislai ir inventorius kūno kultūrai, judriems ir sportiniams žaidimams, šokiams ir kt.);
- žaislai statybiniams/konstruciniams/inžineriniams žaidimams;
- teatro atributika ir priemonės, kostiumai vaidybinei veiklai;
- didaktiniai stalo žaidimai pažinimo, matematinių ir kalbos gebėjimų lavinimui, smulkiajai motorikai;
- priemonės žmogaus ir aplinkos pažinimui (muliažai, enciklopedijos, gamtinė medžiaga ir kt.)
- priemonės, instrumentai, matuokliai, šviesos stalai, indai pažintiniams tyrinėjimams;
- skaitmeninės priemonės (fotoaparatai, kompiuteriai, išmanieji ekranai, garso grotuvai, vaizdo grotuvai);
- programuojamieji žaislai-robotai (bee-bot, sraigės ir kt.)
- grožinė ir pažintinė literatūra;
- priemonės vaiko socialinėms studijoms (gaubliai, žemėlapiai, kalendoriai, bukletai, albumai, vaizduojantys tautos kultūros reiškinius ir kt.)
- raidžių, skaičių, geometrinių formų simboliai, kelio ženklų, pagalbos tarnybų simboliniai ženklai.
- atvirojo tipo priemonės (gamtinė medžiaga, kartono dėžės, medžiagų skiautės, antrinės žaliavos, nenaudojami prietaisai ir kt.)

Priemonės STEM sričių ankstyvajam ugdymui

- **Gamtamokslinis ugdymas:** tyrinėjimų knygos, enciklopedijos, didinamieji stiklai, pipetės, piltuvėliai, semtuvėliai, mikroskopai, priemonės sodininkystei, gamtinė medžiaga, magnetai, lizės ir kt.
- **Technologinis ugdymas:** fotoaparatai, mobilieji telefonai, kompiuteriai, išmaniosios lentos, planšetės, seni mechanizmai, robotikos priemonės, programuojami žaislai, svarstyklės ir kt.
- **Inžinerinis ugdymas:** statybinės medžiagos (kubeliai, dėžutės ir kt.), konstruktoriai, garso matuokliai, greičio matuokliai, matavimo priemonės, popierius ir rašikliai, skriemuliai, lynai, medis, vinys, varžtai, plaktukai, žirklys ir kt.
- **Matematinis ugdymas:** matavimo skalės, juostos, šaukštai, indai, liniuotės, karoliukai, stalo žaidimai, kauliukai, domino, laikrodžiai, skaitytuvai ir kt.

Organizuojant ugdymą, svarbu ne tik daiktinė, bet ir *emocinė aplinka*, t.y. humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis grindžiamas vaikų ir suaugusiųjų bendravimas, ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumas. Emocinei aplinkai labai svarbus visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai, vaikų dalyvavimas grupės taisyklių kūrime.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA - ugdytis asmeniškai vertingus socialinius įgūdžius, bendraujant ir bendradarbiaujant su kitais, įveikiant sunkumus.

Uždaviniai

- Puoselėti vaiko *savigarbą, teigiamo savęs vertinimo, pasitikėjimo savimi ir savo gebėjimais* jausmą.
- Padėti vaikui pasijusti grupės nariu, ugdant gebėjimą *veikti greta, bendradarbiaujant*, taikiai sprendžiant ginčus, priimant bendrus susitarimus.
- Ugdyti vaikų *toleranciją* socialinei, ekonominei, kultūrinei, rasinei, religinei, lytinei ir galių ir (arba) negalių įvairovei.
- Supažindinti vaikus su pagrindinėmis jų *teisėmis*, mokyti atpažinti *netinkamą elgesį* jų atžvilgiu, *ginti savo teises*.
- Mokyti vaikus *skirti gėrį nuo blogio*, numatyti poelgių pasekmes sau ir kitiems.
- Mokyti vaikus *pažinti savo jausmus*, skatinti *išreikšti juos tinkamais būdais, gerbti* kitų žmonių jausmus.
- Užtikrinti *socialinę sveikatą*, tobulinant vaikų orientavimąsi įprastoje ir naujoje socialinėje aplinkoje bei *saugaus elgesio* įgūdžius.

Kompetencijos požymiai (Ugdymosi sritys)	Vaikų pasiekimai: gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymo strategijos, priemonės
	2-3 metai	3-5(6) metai	
Savęs pažinimas, savimonė (Emocijų suvokimas ir raiška Savivoka ir savigarba Santykiai su bendraamžiais Problemų sprendimas)	Reaguoja į pasakytą savo vardą, parodo ar pasako, kiek jam metų. Stebi save veidrodyje, suvokia, kad tai jis, pasako, kas jis-berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių.	Pasako savo vardą, amžių, lytį. Domisi savo kūnu, tyrinėja, stebi save veidrodyje. Pasakoja koks buvo anksčiau, koks yra dabar ir kuo norėtų būti ateityje. Pavadina 5-6 kūno dalis. Žino, kuo panašūs ir kuo skiriasi berniukų ir mergaičių kūnai.	Mokytojas ugdo vaikų gebėjimą suvokti save, savo augimą ir savo galimybes, o vaikas veikia savarankiškai ir tikisi suaugusio palaikymo ir pagyrimo, mėgsta ką nors daryti kartu su suaugusiu. Vaikai, pedagogo padedami, rūpinasi savo kūnu ir gera savijauta - kalba apie savo jausmus, nuotaiką, norus, ketinimus, įvairius kūno pojūčius.
Žino svarbią informaciją apie save, suvokdamas save kaip savitą, ypatingą, augantį asmenį.	Emocingai reiškia savo jausmus, norus. Atpažįsta aiškiausiai reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoja.	Apibūdina savo jausmus, pavadina pagrindines emocijas. Tausoja savo daiktus. Gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	Mokytojas skatina vaikus išsipasakoti, kalbėti, apibūdinti savo būseną, jausmus, pasiūlydamas kryptingą suaugusiojo paramą (akių kontaktas, kūno kontaktas, bendravimas „akis į akį“). Ugdytojai siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, meno terapiją, padedančius suvaldyti pyktį, iniršį, kitų neigiamų emocijų raišką. Vaikas stengiasi tinkamais būdais reikšti jausmus kitiems: bando paguosti, užjausti, atsižvelgti į kito norus, numato, kaip jaustųsi pats ar kitas įvairiose situacijose.

<ul style="list-style-type: none"> • Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais. • Pasitiki savimi ir įvairioje veikloje stengiasi plėtoti savo gebėjimus. • Suvokia savo ir kitų teises. 	<p>Domisi aplinka, žaislais, rodo juos suaugusiems.</p>	<p>Pasakoja, kuo domisi, ką mėgsta, ką geba. Savo iniciatyva pasirenka veiklą, džiaugiasi savo pasiekimais.</p> <p>Teigiamai vertina savo gebėjimus, pasiekimus, palankiai kalba apie save.</p> <p>Supranta ir gina savo teises, nesileidžia būti skriaudžiamas.</p> <p>Geba atpažinti situacijas, kai pažeidžiamos jo ar draugų teisės, ir kreipiasi pagalbos.</p> <p>Mokosi pažinti ir saugoti savo kūno ribas, pasakyti tvirtą „ne“ smurtui, netinkamam prisilietimui.</p> <p>Supranta, kad visi vaikai yra svarbūs ir turi lygias teises, stengiasi jų nepažeisti.</p>	<p>Mokytojas pasiūlo užduočių, darbų, kad vaikai išsiaiškintų savo galimybes, o juos įvykdę sulauktų ir kitų pozityvaus vertinimo.</p> <p>Mokytojai ir tėvai sudaro sąlygas ugdytis vaikų individualiems gebėjimams, talentams: muzikiniams, aktoriniams, sportiniams, komunikavimo ir kt.</p> <p>Mokytojai ir tėvai domisi ir džiaugiasi vaiko pasiekimais, kartu aptaria jo pažangą.</p> <p>Mokytojas diskutuoja su vaikais apie jų teises ir atvejus, kada jos pažeidžiamos, skatina gerbti kitų teises.</p> <p>Su vaikais aptariamos kasdienės situacijos, nusakant tinkamas ir netinkamas paslaptis, argumentuojant, kodėl jos tinkamos ar netinkamos, mokantis pranešti, jeigu kas nors nori peržengti kūno ribas ar prašo daryti ką nors netinkamo.</p>
<p>Priklausymas grupei, bendravimas, bendradarbiavimas (<i>Santykiai su bendraamžiais Santykiai su suaugusiais Emocijų suvokimas ir raiška Savireguliacija ir savikontrolė Problemų sprendimas</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaučiasi suaugusįjį, šeimą, perimdamas jo patirtį, 	<p>Žino šeimos narių vardus. Kartu su suaugusiu žaidžia judrius ir ramius žaidimus. Pratinasi pastebėti ir priimti kitų vaikų dėmesį.</p> <p>Domisi kitu vaiku, jo žaislais, stengiasi pakalbinti, parodo kitiems draugiškus jausmus, siūlydamas žaislus.</p> <p>Bando būti ir veikti šalia kitų, naudodamas savo pasirinktas ar suaugusiojo pasiūlytas medžiagas, žaislus.</p> <p>Mėgdžioja suaugusįjį, perimdamas jo patirtį,</p>	<p>Pasakoja apie savo šeimą, grupę, draugus, didžiuojasi šia priklausomybe.</p> <p>Kartu su suaugusiais kuria grupės gyvenimui svarbias taisykles, supranta jų naudingumą ir stengiasi jų laikytis.</p> <p>Pasitiki artimaisiais ir gerai pažįstamais suaugusiais.</p> <p>Susipažįsta, prisistato, pakalbina, susidraugauja su bendraamžiais.</p> <p>Bendrauja su įvairias žmonėmis, tame tarpe ir su mažiau pažįstamais.</p> <p>Jaučia palankumą tam tikriems vaikams, renkasi su kuo žaisti, prisiriša.</p> <p>Atpažįsta kitų jausmus, norus, stengiasi išklaudyti, gerbti kitą, padėti draugui.</p>	<p>Su vaikais aptariami šeimos narių ryšiai, pareigos, kurias vaikai atkartoja žaisdami, kurdami vaidybines scenėles.</p> <p>Kartu su suaugusiais vaikai kuria grupės identitetą: taisykles, herbą, dainą. Su vaikais aptariama priimtų susitarimų, taisyklių prasmė bei naudingumas, vaikai dažniausiai jų laikosi.</p> <p>Sukurinama daiktinė aplinka, parūpinama priemonių vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams.</p> <p>Ugdytojai kartu su vaikais kuria saugią emocinę aplinką, bendrauja, reiškia savo nuomonę, išsipasakoja, tariasi, derasi.</p> <p>Skatinamas pozityvus vaikų elgesys, pasiūlant priemones savireguliacijos įgūdžių lavinimui, patariant vaikams, kaip bendrauti, gerbti kito jausmus.</p> <p>Žaidžiami socialumą ugdančios žaidimai, švenčiami gimtadieniai, dainuojamos visos grupės mėgstamos dainos, ruošiami siurprizai, molonios dovanėlės draugams.</p>

<p>grupės nariu, geba bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais.</p> <p>Domisi kitų gyvenimu, veikia, jausmais, suvokdamas žmonių panašumus ir skirtumus, mokosi suderinti savo ir kitų poreikius, veiksmus.</p> <p>Ugdosi atsakomybės jausmą.</p>	<p>patiria bendradarbiavimo džiaugsmą.</p> <p>Pratinasi atsakyti į klausimus, įvykdo prašymus.</p> <p>Ieško pagalbos, guodžiasi.</p> <p>Tyrinėja, stebi, bando atpažinti ir įvardinti elementarią nuotaiką (piktas ar linksmas).</p> <p>Klausydamas pasakojimo, bando suvokti problemą, klausinėja.</p> <p>Stengiasi derinti savo judesius su bendraamžių, seka suaugusiojo pavyzdžiu.</p> <p>Pratinasi suvokti teigiamus ir neigiamus poelgius bei jų pasekmes.</p> <p>Primenamas bando laikytis susitarimų.</p> <p>Paprašytas arba sekdamas suaugusiojo pavyzdžiu, tvarko žaislus.</p>	<p>Tiki, kad kiti jį vertina palankiai, pripažįsta, tikisi dėmesio, palaikymo, pritarimo, prireikus, kreipiasi pagalbos.</p> <p>Palankiai priima kitų draugiškumą, atsako žodžiu, veiksniu, mimika.</p> <p>Domisi informacija apie žmogų, ieško jos literatūrinuose šaltiniuose, studijuoja paveikslėlius apie žmonių kūno sandarą, socialinius vaidmenis, profesijas.</p> <p>Tyrinėja, stebi, lygina save ir kitus, vertina, stengiasi suprasti ir paaiškinti savo ir kitų elgesį.</p> <p>Žaisdamas planuoja veiklą, tariasi, siūlo, stengiasi spręsti ginčytinas situacijas, laikytis susitarimo, netrukdyti kitam.</p> <p>Išklauso kol kiti kalba, laukia savo eilės žaisdamas, rungtyniaudamas.</p> <p>Derina savo kūno judesius, atlikdamas fizinius pratimus ar šokių judesius.</p> <p>Pratinasi priimti atsakomybę už savo elgesį.</p> <p>Veikdamas komandoje, siekia bendro tikslo, jaučiasi atsakingas už bendrą rezultatą, jaudinasi dėl komandos draugų.</p> <p>Jaučiasi atsakingas už savo poelgius, tausoja grupės ir asmeninius daiktus, po žaidimų ar veiklos sutvarko darbo vietą, padeda žaislus į vietą.</p> <p>Supranta, kad yra atsakingas už silpnesnius už save.</p> <p>Padedamas suaugusiųjų, rūpinasi artimiausios aplinkos švara, tvarko ją.</p>	<p>Ugdytojai vertina kiekvieno vaiko pastangas, kartu su tėveliais kuria vaikų skatinimo sistemą.</p> <p>Vaikai ugdosi bendradarbiavimo įgūdžius veikdami daugiakultūrijoje aplinkoje, toleranciją kitokios išvaizdos ir gebėjimų žmonėms.</p> <p>Skaityto literatūros kūrinius apie žmonių tarpusavio santykius, įvairius poelgius ir jų pasekmes, vaikai skatinami diskutuoti, aptarti, išreikšti savo nuomonę.</p> <p>Vaikai patys pasiūlo suaugusiems įdomią bendrą veiklą, kurią išplėtoja namuose, įtraukdami tėvelius.</p> <p>Pedagogai ugdo vaikų supratimą, kad kiekvienas turi teisę klysti ir galimybę pasitaisyti.</p> <p>Įgyvendinami socialiniai projektai, vaikai dalyvauja socialinėse akcijose.</p> <p>Įgyvendinama socialinių-emocinių įgūdžių ugdymo programa „Kimochis“.</p> <p>Ugdoma vaikų atsakomybė už savo veiksmus, gebėjimas tvardyti, saugoti savo ir kitų sveikatą, lavinami vaikų tarpusavio konfliktų sprendimo įgūdžiai.</p> <p>Vaikus skatinami laikytis švaros, tvarkos, tausoti aplinką.</p> <p>Ugdomi vaikų darbiniai įgūdžiai, pasitelkiant žaidybines situacijas, taikant įvairius skatinimo būdus.</p> <p>Mokytojas pasirūpina, kad kuo įvairesniais būdais (literatūros šaltiniuose, pokalbiuose su įtakingais žmonėmis, keliaujant, ir kt.) vaikai gautų informacijos apie gamtą, jos apsaugą, gimtąją šalį, pasaulį.</p>
<p>Socialinė sveikata <i>(Savireguliacija ir savikontrolė</i></p>	<p>Lavinasi pirmuosius bendradarbiavimo įgūdžius: mokosi žaisti, sportuoti, šokti greta,</p>	<p>Gerbia kitus ir geba derinti savo veiksmus su kitais.</p> <p>Moka parodyti draugiškumą ir toleranciją.</p> <p>Suvokia savo galimybių ribas.</p>	<p>Mokytojas organizuoja vaikų veiklą, atsižvelgdamas į jų galimybes – nedrąsius paskatina, neįvertinančius savo galimybių sudrausmina.</p>

<p>Problemų sprendimas)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi būti geranoriškas ir tolerantiškas kitiems žmonėms, pagarbiai elgtis. • Mokosi saugiai elgtis įprastoje ar naujoje aplinkoje, apsauginti aplinką, netinkamo žmonių elgesio požymius, ugdomi elgesio kritinėse situacijose igūdžius. 	<p>derinti veiksmus, paprašyti žaislo, palaukti. Pasisako, kai jam negera ar yra skriaudžiamas.</p> <p>Paaškina, kodėl negalima muštis, tyčiotis. Reaguoja į auklėtojos pastabas, kurį laiką stengiasi laikytis susitarimo būti atsargesniu. Žino ir parodo pavojingas vietas artimiausioje aplinkoje. Klausydamas literatūros kūrinėlių sužino apie žmones ar gyvūnus ištinkečias nelaimės, problemų sprendimo būdus.</p>	<p>Nusako berniukų ir mergaičių panašumus ir skirtumus. Atsispiria netinkamam elgesiui, išlaikant savigarbą ir orumą.</p> <p>Stengiasi tvardyti, saugiai elgtis žaisdamas, judėdamas vaikų grupėje, lauke, miške, prie vandens ar nežinomoje vietoje. Moka darniai eiti pasivaikščioti, ką nors daryti, vaišintis ir t. t. Pasisako, kai yra skriaudžiamas. Geba skirti gerų nuo blogio, atsispirti pagundoms, pasakyti „ne“.</p> <p>Budriai ir atsargiai bendrauja su nepažįstamais. Žino, kokių darbų, veiklos jis nepajėgia atlikti, tačiau noriai bando naują, jam priimtina veiklą. Pažįstamoje aplinkoje jaučiasi savarankiškas, mažiau priklausomas nuo suaugusiųjų. Žino, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos, ištinkečias nelaimės, paklydus, blogai pasijutus.</p>	<p>Ugdymojo padeda vaikams formuoti dorines nuostatas: skaito literatūros kūrinius apie įvairius žmonių ir kitų veikėjų poelgius, analizuoja blogų poelgių pasekmes. Ugdymojo skatinami bendrauti su skirtingos išvaizdos, sveikatos, judrumo, fizinę ir protinę negalią turinčiais vaikais ir suaugusiais. Ugdymojo įrengia kempelius socialiniams vaidmenų žaidimams, parūpina stalo žaidimų, vaikai mokosi saugiai naudotis fiziniams judėjimui skirta įranga, priemonėmis, žaislais. Vaikai sužino apie įvairaus amžiaus žmonių galimybes, aptaria, kokia veikla vaikui gali būti pavojinga, skatina būti atsargiais.</p> <p>Ugdomas vaikų savarankiškumas, pasitikint jais, sudarant sąlygas pajusti atsakomybę už jo galimybes atitinkančius darbus.</p> <p>Ugdymojo mokosi saugaus eismo kelyje taisyklių, rengiamos išvykos į saugaus eismo centrą, prie judrios gatvės ir kt.</p> <p>Vaikai yra supažindinami saugaus elgesio nepažįstamoje aplinkoje taisyklėmis.</p> <p>Vaikai sužino, kur ir į ką reiktų kreiptis pagalbos susirgus, įvykus nelaimės, jei šalia nėra artimųjų, pedagogų.</p> <p>Klausydamiesi mokytojo pasakojimo, vartydami pažintinę literatūrą, žaisdami stalo ir vaidmenų žaidimus, vaikai susipažįsta su įvairių tarnybų, į kurias gali kreiptis pagalbos, veikla. Į svečius kviečiami pagalbos tarnybų darbuotojai.</p>
---	--	--	---

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA - klausytis, kalbėti, išreikšti save bendraujant su kitais, domėtis rašto ženklais, ugdytis meilę gimtajai kalbai ir tautos kultūrai.

Uždaviniai

- Ugdyti vaiko gebėjimus kalbos priemonėmis reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, pasakoti patirtus įspūdžius, reikšti savo nuomonę.
- Skatinti vaiko norą bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais, turinant ir plėtojant vaiko socialinę patirtį.

- Mokyti vaiką *išklaustyti ir išgirsti* kalbėtojo perteikiamą informaciją, laikysis dažniausiai taikomų kalbos ir etiketo taisyklių.
- Ugdyti *sąkytinę vaiko kalbą* – skatinti kalbėti taisyklingai, raiškiai, nuosekliai.
- Ugdyti *meilę ir pagarbą gimtajai kalbai*, supažindinant su grožine ir pažintine literatūra, atliekant įvairių žanrų tautosakos kūrinius.
- Sudaryti vaikams sąlygas *klaustyti* įvairių aplinkos garsų - žmonių, gamtos, muzikos ir kt.
- Skatinti *vaikų kūrybą*, įvairių meninę raišką kaip savitą vaikų komunikacijos būdą.
- Skatinti vaiko *domėjimąsi rašytiniais šaltiniais* ir juose sutinkamais grafiniais simboliais, norą *imituoti raštą*.

Kompetencijos požymiai (Ugdymosi sritys)	Vaikų pasiekimai: gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymo strategijos, priemonės
	2-3 metai	3-5(6) metai	
Gebėjimas tenkinti savo poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį. (Sąkytinė kalba Santykiai su bendraamžiais Santykiai su suaugusiais) . Domisi kitais žmonėmis, jų veikla, artimiausia ir tolimesne aplinka, kalbasi su suaugusiais ir vaikais apie savo patirtį ir išgyvenimus	Žiūri, rodo, klausia, bando pasakyti, išreikšti, ką daro. Svečiuojasi, priiminėja svečius, bendrauja ne tik su šeimos nariais. Bando atpažinti, pavadinti įvairius aplinkos daiktus, veiksmus ir tai parodyti aplinkoje bei paveikslėlyje.	Kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis. Papasakoja apie įvairių žmonių grupių darbą, elgesį, ryšius, santykius visuomenėje. Išsako, apibendrina pažinimo patirtį: įvardija pažįstamus daiktus, veiksmus, tyrinėjimo objektų savybes. Klausinėja apie nepažįstamus daiktus, reiškinius, jų savybes. Kalba išreiškia emocijas, jausmus, ketinimus, norus. Užmezga kontaktą su suaugusiais žmonėmis, diskutuoja, dalinasi turima informacija, sprendžia iškilusias problemas kartu su kitais, prašo pagalbos. Užmezga draugystę su bendraamžiais, planuoja bendrą veiklą, tariasi. Naudojasi jam žinomais arba pasiūlytais neverbaliniais ženklais.	Mokytojas sudaro palankią aplinką vaikų ir kitų bendruomenės narių bendravimui, skatina vaikus pasitikėti savimi, bendraujant su kitais, reikšti jausmus, mintis, ketinimus žodžiais. Parūpina, kad grupės aplinkoje būtų įvairių paveikslėlių, stalo žaidimų, dėlionių, pedagogo parengtų užduočių, spaudinių, literatūros. Užsiimdamas bendra veikla su vaikais, aptaria, ką veiks, dalinasi išpūdziais po veiklos, išvykų. Vaikams pasiūloma suvaidinti įvairias bendravimo situacijas, žmonių elgesį. Skatina vaikus susidraugauti ir puoselėti draugystę. Skatina tyrinėti aplinką. Aiškina nežinomų žodžių, veiksmų, reiškinių prasmę, rodydamas daiktus aplinkoje ar paveikslėliuose. Dalyvauja su vaikais projektinėse veiklose savo įstaigoje ir už jos ribų. Lankosi su vaikais knygyne, teatre, muziejuje, parodose, tėvų darbovietėse. Kviečia į svečius įdomius, žinomus, įvairių profesijų žmones. Organizuoja išvykas į gatvę, parką, parduotuvę, turgų. * Skatinamas vaiko noras bendrauti, kalbėti, reikšti savo norus ir mintis žodžiu.

<p>Gebėjimas klausytis <i>(Sakytinė kalba)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi išklausyti ir suprasti kitų kalbą, skaitomą tekstą, meninę programėlę. 	<p>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, reaguoja į prašymus.</p> <p>Klausosi nesudėtingų literatūros kūrinių, paklaustas bando atpažinti, prisiminti, pavadinti.</p> <p>Klausosi muzikos, judėdamas pagal ritmą ar dainuodamas.</p>	<p>Išklauso kitų kalbos, reaguoja į prašymus, laikosi susitarimo.</p> <p>Supranta savo aplinkoje vartojamų įprastų žodžių reikšmes, sakinių prasmes, įvairias intonacijas.</p> <p>Supranta ir įvykdo vienas po kito išsakomus suaugusiojo nurodymus.</p> <p>Mėgsta klausytis skaitomų literatūros kūrinių, klausinėja, prisimena įvykių seką, detales.</p> <p>Supranta, kas sakoma rimtai ir kada juokaujama.</p> <p>Klausosi garso įrašų, stengdamiesi suvokti kūrinių prasmę.</p> <p>Klausosi gamtos ir aplinkos garsų, stengiasi juos pamėgdžioti.</p> <p>Supranta ir mokosi paprastų naujų žodžių.</p>	<p>Mokytojas skatina vaikus klausytis kito kalbos. Pasakoja įvairias istorijas, skaito grožinę literatūrą, liaudies kūrybą, aiškina simbolių, supažindina su įvairiomis lietuvių kalbos tarmėmis.</p> <p>Sudaro sąlygas vaikams klausytis įvairių garso įrašų – muzikos, gamtos ir aplinkos garsų, pasakų ir pasakojimų. Vaikai žaidžia kompiuterinius žaidimus, žiūri animacinius filmus.</p> <p>Pasakojimą pedagogas pagyvina lėlių teatru.</p> <p>Nevengia humoro kasdieninėse situacijose, skaito humoristinius literatūros kūrinius.</p> <p>* Lavinamas gebėjimas atpažinti kalbos garsus ir juos diferencijuoti pagal akustinius požymius.</p> <p>* Lavinama foneminė klausia.</p> <p>* Lavinamas girdimasis suvokimas ir atmintis.</p>
<p>Gebėjimas kalbėti <i>(Sakytinė kalba)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi kalbėti taisyklinga gimtąja kalba apie supančią aplinką, jos objektus, įvykius. • Žaismingai sieja kalbą su kitomis raiškos formomis: judesiu, garsu, forma. 	<p>Pasako, ką mato aplinkoje, paveikslėlyje.</p> <p>Kalba kelių žodžių sakiniiais.</p> <p>Klausinėja apie aplinkos objektus.</p> <p>Deklamuoja, dainuoja. Savo kalbą palydi gestais, mimika.</p>	<p>Daug ir emociškai kalba, dalyvauja pokalbiuose, pasakoja, kas nutiko, ką veikė, matė, patyrė jis ir jo artimieji.</p> <p>Paiškina dažnai vartojamų žodžių reikšmes.</p> <p>Lengvai pakartoja išgirstas frazes, atpasakoja girdėtą ar matytą istoriją, pasaką per įvairias skaitmenines laikmenas.</p> <p>Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, pastebi ir taiso savo bei draugų kalbos klaidas.</p> <p>Stengiasi kalbėti nuosekliai, prijungiamaisiais sakiniais, derina ir kaito žodžius sakinyje, vartoja įvairius laikus, vaizdingus žodžius, palyginimus, mažybines kalbos formas.</p> <p>Moka atmintinai literatūros ir smulkiosios tautosakos kūrinių: eilėraščių, mįslių, patarlių, greitakalbių ir kt.</p> <p>Dainuoja, žaidžia žaidimus - ratelius, vaidina, kalbą imituoja judesiais, gestais, mimika.</p>	<p>Mokytojas skatina vaikus pasakoti apie tai, ką mato ir girdi, plėtodamas vaiko žodyną, skatindamas taisyklingą tartį. Padeda vaikui išsakyti mintis, išplėtoti pasakojimą.</p> <p>Taiko kalbos padarų lavinimo pratimus. Pasiūlo vaikams kalbos derinimo su kūno judesiais pratimų (imitacinių, ritmo pajautimo).</p> <p>Deklamuodami eilėraštukus, mokydamiesi patarlių, greitakalbių, mindami mįsles, klausydami pasakų, vaikai ugdomi literatūrinės kalbos gebėjimus.</p> <p>Kalbos vaizdingumui, raiškumui ugdyti naudojamos įvairios meninės raiškos formos, kuriamos vaidybinės scenelės.</p> <p>Mokytojas skatina vaikus nevertoti žargonų.</p> <p>Parūpina, kad grupėje būtų įvairių knygų, plakatų, paveikslielių, didaktinių stalo ir kompiuterinių žaidimų, padedančių lavinti vaikų kalbos gebėjimus.</p> <p>* Mokoma taisyklingai tarti, diferencijuoti ir kalboje vartoti gimtosios kalbos garsus.</p> <p>* Tobulinama kalbos gramatinė sandara.</p>

<p>Domėjimasis rašto ženklais, knygomis, bandymas skaityti (Sakytinė kalba Rašytinė kalba)</p>	<p>Domisi knygelėmis, varto jas, komentuoja iliustracijas.</p>	<p>Žaidžia žodžiais, kuria naujadarus, rimuoja. Pasakoja išgalvotas istorijas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Plečiamas žodynas. * Ugdoma rišioji kalba. * Ugdoma kalbinė (artikuliacijos padargų) motorika. <p>Mokytojas parūpina įvairių spaudinių: kalendorių, knygų, žurnalų, plakatų, reklaminių lankstinukų ir t.t.</p> <p>Sudaromos galimybės vaikams naudotis kompiuterinėmis programomis, padedančioms pažinti rašto simbolių, žodžio sandarą ir pan.</p> <p>Rengia išvykas į knygyną, biblioteką ir kt.</p> <p>Grupės aplinkoje tikslingai naudoja įvairius rašto simbolių.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vaikai skatinami domėtis knygomis, formuojami garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai.
<p>Domėjimasis rašymu, raidžių bei žodžių rašinėjimas, įvairių simbolių braižymas ar piešimas (Rašytinė kalba)</p>	<p>Įvairiais rašikliais keverzoja vertikalias ir horizontalias keverzones.</p>	<p>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais ir jų reikšmėmis, skaitomu tekstu.</p> <p>Vartydamas knygas, bando imituoti skaitymą, komentuoja iliustracijas, tyrinėja simbolių, nujausdamas, apie ką knyga.</p> <p>Mokosi laikyti, pasidėti knygą, žino, kur jos pradžia, viršelis.</p> <p>Paaiškina, ką reiškia tam tikri simboliniai ženklai, klausinėja apie nepažįstamus.</p> <p>Skaito trumpus žodelius.</p> <p>Piešia įvairių formų linijas, ornamentus, kopijuoja, spalvina, karmo, lipdo, rašo molyje, smėlyje, ant stiklo, lentoje ir t.t.</p> <p>Atpažįsta ir rašinėja, piešia raides, žodžius bei kitokius simbolių.</p> <p>Savo išgyvenimus, patirtį, mintis stengiasi reikšti, imituodami raštą ir jo elementus – piešiniiais ar grafiniiais ženklais „rašo“ laiškus ir juos „skaito“, kuria knygeles, „išrašo“ receptus ir kt.</p> <p>Planšetiniame kompiuteryje rašo savo vardą, trumpus žodelius.</p>	<p>Grupės aplinkoje yra smulkiają motoriką, dėmesį, regimuosius ir erdvinius suvokimus lavinančių žaidimų, raidynų, priemonių dailei ir rankų darbeliams.</p> <p>Mokytojas rengia vaikams individualias užduotis, lavinančias smulkiųjų judesių koordinaciją.</p> <p>Vaikai mokomi įvairių pirštukų žaidimų.</p> <p>Mokytojas skatina vaikus kurti knygeles, laiškus, sveikinimus draugams.</p> <p>Vaikams pasiūloma nupiešti ar parašyti savo vardą, kitus trumpus žodžius kompiuteryje ar interaktyviame ekrane.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Lavinama bei tikslinama regimoji-motorinė koordinacija.

* Pagalba vaikams su kalbos ir komunikacijos sutrikimais

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA - ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas ir saugaus judėjimo įgūdžius, siekiant geros savijautos, fizinio, emocinio, kūrybinio aktyvumo, patiriant judėjimo džiaugsmą.

Uždaviniai

- Formuoti vaikų sveikos gyvensenos nuostatas - skatinti savarankiškai laikytis *asmens higienos*, aktyvios veiklos ir poilsio ritmo, ugdytis sveikos mitybos nuostatas.
- Padėti vaikams ugdytis *savarankiškumo*, *savikontrolės* ir *savitvarkos* *įgūdžius*, susitelkti veiklai, ugdytis valią.
- Sudaryti sąlygas vaikų *aktyvumo poreikiui tenkinti*, stiprinant *fizinę sveikatą*, ugdyti valią, išsvermę.
- Ugdyti vaikų gebėjimą justi ir *valdyti savo kūną*, atliekant įvairius fizinius pratimus, žaidžiant bendrus žaidimus.
- Sudaryti sąlygas vaikams pajusti *gamtos* teikiamus malonumus ir jos terapinį poveikį žmogaus savijautai ir sveikatai.
- Saugoti ir puoselėti *psichinę vaiko sveikatą*, kuriant saugią emocinę aplinką, palaikant ir gerinant vaiko savijautą.
- Padėti vaikams *įveikti sunkumus* kasdieninėse ir rizikos situacijose, *mokyti kreiptis pagalbos*.

Kompetencijos požymiai (Ugdymosi sritys)	Vaikų pasiekimai: gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymo strategijos, priemonės
	2-3 metai	3-5(6) metai	
Sveikos gyvensenos samprata (Kasdienio gyvenimo įgūdžiai)	Kartu su ugdytoju kalbasi apie tai, kas daro žmogų stiprų ir sveiką.	Turi elementarių sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingų žinių: pavyzdžiais iš aplinkos nusako, kas stiprina sveikatą, kas jai kenkia, ką reikia daryti, kad jaustųsi ir būtų sveikas. Domisi knygelėmis apie sveiką gyvenseną.	Mokytojo skatinami, vaikai noriai diskutuoja, pasakoja, ką jie daro kasdien, kad būtų stiprūs ir sveiki. Mokytojas plečia vaikų supratimą apie sveikatą ir jos tausojimą: skaito literatūrą, rodo filmus, organizuoja grupės ar kelių grupių projektus apie sveikatą, ligas ir jų įveikimo būdus, mitybą, sportą ir grūdinimąsi. Vaikai pratinasi prie jų amžių ir sveikatos poreikius atitinkančio dienos ritmo.
Sveika mityba	Stebi suaugusiųjų mitybos įpročius, TV, knygų personažų elgesį. Pasako, kai yra ištroškęs ar išalkęs. Pasako ar parodo, ko nori ir ko nenori valgyti.	Žino apie žmogaus sveikatai naudingus ir nenaudingus maisto produktus, gali juos įvardinti. Geria pakankamai vandens ir nusako, kad jis reikalingas gerai savijautai ir sveikatai. Žino, kokie gėrimai yra sveiki ir naudingi, kurių reiktų vengti. Tvarkingai valgo, stengiasi nepersivalgyti, pasako, kad išalkus reikia pavalgyti.	Ugdomoji aplinka praturtinama literatūra, žaidimais, plakatais, padedančiais vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Mokytojo padedami, vaikai gilina žinias apie sveiką mitybą: klausosi literatūrinių kūrinių, diskutuoja, žiūri filmukus, studijuoja sveiko maisto piramidę, stato vaidinimus. Vaikai mokosi elgesio prie stalo taisyklių: mokosi valgyti tvarkingai, neskubant, gerai sukramtant maistą. Valgo įvairų, šviežią, vertingą maistą: daržoves, vaisius, grūdų, pieno, mėsos, žuvies ir kt. produktus.
Kūno švara ir aplinkos tvarka	Padedamas suaugusiojo, mokosi elementarių higienos įgūdžių	Žino, kaip prižiūrėti dantis po valgio. Žino nevalgyvo elgesio pasekmes. Pasako, kada šalta ar karšta.	Pasakoja, diskutuoja su kitais, ką dažniausiai valgo, geria namuose, kokie produktai yra naudingiausi augti ir būti sveikiems, stipriems, kuriuos reikia riboti. Vaikai mokosi pasigaminti salotas, vaisių asorti. Užsiaugina kai kurių daržovių ar prieskonių grupėje ir kieme.

<p>Nori būti svarus ir tvarkingas.</p>	<p>(rengiasi, šluostosi mokosi valgyti, tualetu. Sužino higienos paskirtį. Pasako, kada prašo nurengti.</p>	<p>Paaiškina, kodėl svarbu apsirengti ir apsiauti pagal oro sąlygas. Tvarkosi savo kambarį, žino, kad turi miego, valgio įvardija, jog namuose, nei Žino, kad sugedusį maistą, galima susirgti.</p>	<p>Rengia arbatos sužino apie kalbėdamiesi klausydami pratinasi valgį ir susišukuoti. Rūpinasi drabužių tvarka.</p>
<p>Veikla ir poilsis</p> <ul style="list-style-type: none"> Žino, kaip tausoti sveikatą: pavargus pailsėti, laikytis miego ir veiklos ritmo. 	<p>Vaikai mokosi savo energingai, pavargę - nusiramino, apsikabina ropščiasi ant kelių. Žino, kad prie TV ar kompiuterio kenkia triukšmas. Padedamas pratinasi ritmo.</p>	<p>Pratinsi buvimą judėjimo žaidžia judrios reikalaujantį Nusako, kad norint Riboja nusako, kenki reikalinga kenkia Stengiasi laiką.</p>	<p>Padedamas Tėvų savo dienos dienos išvados padedami poilsio Rūpindamiesi ramia veikla.</p>
<p>Fizinė sveikata (Fizinis aktyvumas)</p> <ul style="list-style-type: none"> Geba įvairius fizinius pratimus, judėdamas ugdomi 	<p>Savarankiškai stovi, priekį ir atgal. Bėga tiesiomis Padedamas aukštyn žingsniu.</p>	<p>Eina, šuoliuoja, išlaiko Meta, kamuoja. Orientuojasi girdimusius Juda metu</p>	<p>Atsižvelgdamas sudaro ir ir organizuoti fizinių estafetose. Ugdymas priemonėmis</p>

<p>vikruma, lankstumą, jėgą, valią, ištvėrmę, drąsą.</p>	<p>Stengiasi tvirtai laikytis rankomis. Išlaiko pusiausvyrą, eidamas per neaukštias kliūtis.</p>	<p>Atitinkamai reaguoja į žodinių ir garsinių signalą. Apibėga aplink kliūtis, jų nepaliečiant. Šokinėja per virvutę. Plastiškai juda, improvizuoja, išreiškia save šokio judesiu. Suvokia judriuosius žaidimus, estafetes, laikosi elementarių elgesio ir žaidimo taisyklių.</p>	<p>Sudaromos sąlygos vaikams kuo daugiau judėti ir žaisti lauke, grūdintis oru, saule ir vandeniui. Mokytojų komanda organizuoja mankštą, sporto šventes, sportinius projektus, kūno kultūros užsiėmimus su muzikos, vaidybos, jėgos, gimnastikos, šokio elementais. Vaikai dalyvauja mieste ir respublikiniuose ikimokyklinių įstaigų projektuose, festivaliuose, olimpiadose, šventėse, skirtose vaikų fiziniam aktyvumui skatinti bei praplėsti žinias apie įvairias sporto šakas.</p>
<p>• Lavina smulkiuosius raumenis, atlikdamas smulkios motorikos judesius.</p>	<p>Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn. Ploja rankomis. Rideną, meta, gauda, spiria kamuolį. Veria piramidės pagal spalvas, dydį, piešia, lipdo, dėlioja deliones, konstruoja.</p>	<p>Piešia, karmo, lipdo, dėlioja mozaikas, deliones, žaidžia kitus stalo žaidimus iš smulkių detalių, veria karolius ir kt. Kuria rankdarbius iš įvairių medžiagų, naudodamiesi įvairiais įrankiais.</p>	<p>Mokytojas pasiūlo įvairių individualių užduočių lavinti rankos miklumą, smulkiuosius pirštų judesius, akies ir rankos judesių koordinaciją. Ugdomojoje aplinkoje yra priemonių smulkiosios motorikos lavinimui: karoliukų, mozaikų, smulkių kaladėlių, konstruktorių. Vaikai žaidžia su smėliu bei smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalo. Kieme vaikai lavina smulkiuosius raumenis, rinkdami gamtinę medžiagą bei kurdami iš jos mandalas, „sekretus“, sėdami sėklas, kurdami puokštes iš kieme randamų augalų. Padedą vaikams įgyvendinti įvairius meninius sumanymus, išreiškiant save judesiu: parūpina priemonių, suaktyvina jų vaizduotę pasakojimu ar literatūros kūrinio skaitymu. Taiko įvairius dramos metodus, padedančius išlaisvinti kūną, atsipalaiduoti.</p>
<p>• Geba naudotis kūnu kaip išraiškos priemone.</p>	<p>Juda laisvai, išjausdamas į muzikos ritmą. Padedamas suaugusio sustoja į ratelį, ritmiškai juda pirmyn, atgal. Keičia judesių tempą, pobūdį pagal signalą. Padedamas pedagogo moka taisyklingai atsistėti ant kėdutės. Bando laikytis suaugusio prašymų ir draudimų.</p>	<p>Balsu, mimika, kūno judesiais ir gestais bando išreikšti jausmus, nuotaiką, kūrybines idėjas laisvai judėdamas, eidamas ratelį, šokdamas, vaidindamas. Derina judesį ir žodinę raišką. Padedamas suaugusiųjų stengiasi taisyklingai sėdėti, stovėti, gulėti, judėti. Stengiasi būti atsargus žaidžiant, judant. Saugo save ir draugus. Laikosi taisyklių. Dalyvaudamas judrioje veikloje stengiasi elgtis saugiai savo ir kitų atžvilgiu, išvengti kliūčių, jaučia asmeninės ir bendros erdvės taisyklių.</p>	<p>Ugdymojoje aplinkoje yra priemonių smulkiosios motorikos lavinimui: karoliukų, mozaikų, smulkių kaladėlių, konstruktorių. Vaikai žaidžia su smėliu bei smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalo. Kieme vaikai lavina smulkiuosius raumenis, rinkdami gamtinę medžiagą bei kurdami iš jos mandalas, „sekretus“, sėdami sėklas, kurdami puokštes iš kieme randamų augalų. Padedą vaikams įgyvendinti įvairius meninius sumanymus, išreiškiant save judesiu: parūpina priemonių, suaktyvina jų vaizduotę pasakojimu ar literatūros kūrinio skaitymu. Taiko įvairius dramos metodus, padedančius išlaisvinti kūną, atsipalaiduoti. Ugdymojoje rūpinasi vaikų taisyklinga laikysena, pasiūlo pratimų ydingai laikysenai taisyti. Vaikai kartu su suaugusiais kuria grupės taisykles. Vaikai skatinami būti atsakingais už savo ir kitų saugumą, žaidžiant, laisvai ir organizuotai judant grupėje, salėje ar lauke. Ugdymojoje organizuoja sporto šventes, išvykas į kitas ikimokyklines įstaigas, sporto mokyklas, kurių metu vaikai mokosi saugaus elgesio taisyklių svetimoje aplinkoje, gatvėje.</p>

<p>Psichinė sveikata (<i>Savivoka ir savigarba</i> <i>Emocijų suvokimas ir raiška</i> <i>Savireguliacija ir savikontrolė</i>)</p> <p>Teigiama vertina save, nori būti pripažintas, gerai jaučiasi jam pažįstamoje aplinkoje.</p> <p>Siekia valdyti savo jausmus ir emocijas, mokosi nusiraminti, atsipalaiduoti.</p>	<p>Grupėje jaučiasi saugus, noriai bendrauja su suaugusiais, padedamas ieško būdų bendrauti su vaikais.</p> <p>Atkakliai laikosi savo norų.</p> <p>Pasiguodžia suaugusiems, kuriuos pažįsta, ieško nusiramavimo.</p> <p>Žino vietą, kur gali pabūti netrukdomas, nusiramimui ima minkštą žaislą.</p> <p>Pratinasi valdyti staigius pykčio, agresijos protrūkius.</p>	<p>ribas. Mokosi garbingai pralaimėti rungtyniaudamas.</p> <p>Teigiamai kalba apie savo išvaizdą, gebėjimus, didžiuojasi savo pasiekimais.</p> <p>Įvardija stipriąsias ir gerąsias savo savybes ir gebėjimus.</p> <p>Noriai eina į darželį, bendrauja ir veikia su grupės vaikais bei suaugusiais.</p> <p>Išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus.</p> <p>Geba atpažinti ir įvardinti jausmus, ieškoti būdų, kaip sau padėti, ir išnaudoja galimybes Pasidalina ne tik džiugiais patyrimais, bet ir skaudžiais, pasako, kada ir kodėl blogai jaučiasi.</p> <p>Geba valdyti savo neigiamas emocijas, laikytis susitarimų, taisyklių, tvarkos.</p> <p>Supranta, kad jausmai gali būti ne tik geri, bet ir sunkūs, ir jis turi teisę juos išreikšti.</p> <p>Nevengia kalbėti, diskutuoti apie jam svarbias, nerimą keliančias situacijas, savo baimes.</p> <p>Dūksta, žaidžia sportinius žaidimus, mokosi atsipalaiduoti, pajausdami, kaip gerėja savijauta, dingsta įtampa, neigiamos emocijos.</p>	<p>Mokytojas kuria pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą grupės mikroklimatą, rūpinasi vaikų savijauta, nuotaika, puoselėja jų savigarbą ir orumą.</p> <p>Skatinama pagarba vienas kitam, ugdomas pasitikėjimo savimi.</p> <p>Vaikai skatinami susidaryti gerą nuomonę apie savo išvaizdą, gebėjimus, būdo savybes, kad kiekvienas skirtingų gebėjimų bei išvaizdos vaikas grupėje jaustųsi saugus, priimamas, vertinamas. Skatinamas vaikų atvirumas.</p> <p>Vaikai dūksta, išdykauja, lenktyniauja, žaidžia judrius žaidimus grupėje ir gamtoje, atsikratydami emocinės įtampos ar protinės veiklos sukkelto nuovargio.</p> <p>Ugdymo procesas organizuojamas taip, kad ramias veiklas keistų judrios.</p> <p>Organizuojamos išvykas į gamtą, siekiant, kad vaikai pajustų gamtos terapinį poveikį žmogaus psichinei ir fizinei sveikatai.</p> <p>Ugdomas vaikų gebėjimas tvardyti, vaikai mokosi įvairių nusiramavimo, atsipalaidavimo būdų: dainuoja, klausosi muzikos, piešia, vaidina.</p> <p>Taikomi įvairūs valią, dėmesį, išvermę ugdantys metodai (žaidimai, estafetės, kūrybinės užduotys).</p> <p>Padedama naujam vaikui adaptuotis grupės aplinkoje ir įsitraukti į bendraamžių grupės veiklą.</p>
<p>Gyvenimo įgūdžių ugdymas kasdieninėse ir rizikos situacijose (<i>Emocijų suvokimas ir raiška</i>)</p>	<p>Kartu su suaugusiais ieško grupėje pavojingų vietų.</p> <p>Kartu su suaugusiais žaidžia judriuosius žaidimus, mokydamiesi saugaus elgesio taisyklių.</p>	<p>Aktyviai domisi pasauliu, smalsaudamas, klausinėdamas, pažindamas naujas erdves.</p> <p>Paaškina įvairių aplinkoje sutinkamų simbolių ženklų reikšmes, vaizduoja juos savo piešiniuose, naudoja sužetiniuose žaidimuose.</p>	<p>Rengiamos išvykos į gamtą, muziejus, teatrus, koncertus, miesto renginius, kurių metu vaikai įgauna elgesio įvairoje socialinėje aplinkoje įgūdžių.</p> <p>Kuriant ugdomąją aplinką ir organizuojant ugdomasias veiklas, nevengiama pamatuotos rizikos.</p> <p>Žaidimui ir darbinei veiklai naudojamos įvairios grupės ir kiemo priemonės – žaislai, įrankiai, vanduo, smėlis, sniegas ir kt., taip</p>

<p>Savireguliacija ir savikontrolė)</p> <ul style="list-style-type: none"> Geba orientuotis ir prisitaikyti įvairioje socialinėje aplinkoje. 	<p>Mokosi pastebėti ir išvengti kliūčių grupėje ir kieme.</p> <p>Bando laikytis susitarimų įvairioje veikloje ir aplinkoje.</p>	<p>Stengiasi saugiai ir mandagiai elgtis grupėje ir viešose vietose – gatvėje, kelionėse, teatre, svečiuose ir kt.</p> <p>Moka saugiai naudotis grupėje esančiomis priemonėmis ir įrankiais.</p>	<p>vaikai supažindami su šių medžiagų savybėmis ir išmoksta saugiai elgtis su įvairiais įrankiais.</p> <p>Mokytotojas skaito grožinę ir specialiąją literatūrą, ugdančią vaikų savisaugos įgūdžius.</p> <p>Parūpina, kad grupės aplinkoje būtų įvairius įrenginius ir pavojingą aplinką žyminčių ženklų, aiškina jų reikšmes.</p> <p>Mokytotojas diskutuoja su vaikais, kur kreiptis pagalbos, atsitikus nelaimėi.</p> <p>Vaikui paprašius, pedagogas padeda rasti išeitį iš keblios situacijos, įveikti sunkumus.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Suvokia gyvenimui ir saugumui pavojingas situacijas bei jų padarinius. 	<p>Stengiasi atpažinti pavojingas vietas aplinkoje, prireikus kreipiasi pagalbos i suaugusių, kuriuo pasitiki.</p> <p>Žaisdami kartu, pratinaisi jausti bendros erdvės ribas.</p>	<p>Įvardija grėsmę keliančias situacijas, diskutuoja, kaip elgtis, papuolęs į bėda, žino, kaip ir į ką kreiptis pagalbos.</p> <p>Sunkumų įveikai ieško tinkamų anksčiau aptartų arba pasiūlytų sprendimų, kurių pasekmes gali numatyti, tariasi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą.</p> <p>Vaidina sceneles, kaip elgtis vienoje ar kitoje situacijoje, žaidžia imitacinius-modeliuojančius žaidimus.</p>	<p>Kartu su vaikais įgyvendina projektus, kurių metu ugdomas vaikų probleminis mąstymas.</p> <p>Veiklų metu vaikai skatinami atpažinti saugias ir nesaugias žaidimų ir ugdymosi aplinkas ir elgtis taip, kad išvengtų ligų ir traumų.</p> <p>Žaisdami, tyrinėdami, diskutuodami vaikai atpažįsta kai kurias dažniausiai aplinkoje sutinkamas pavojingas buitines medžiagas ir priemones (pvz. degtukus, skalbimo miltelius, elektrinį virduklį), kritinius įvykius (pvz. gaisrą), pavojingas vietas (pvz. tarpstančių ledą, vandens telkinį), aiškinasi galimą elgesį, kad nepakenktų sau ir kitiems.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA - įvairiais pojūčiais tyrinėti ir atrasti pasaulį, išbandant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus.

Uždaviniai

- Skatinti natūralų vaikų domėjimąsi aplinka, žmonėmis ir jų veikla, menu, istorija, technika, gyvąja gamta bei negyvosios gamtos daiktais ir reiškiniais.
- Ugdyti *pagarbą gamtai ir gyvybei bei žmogaus sukurtai aplinkai*, praktiškai pritaikant įgytas žinias.
- Sudaryti sąlygas vaikų loginio, kritinio-probleminio bei kūrybinio *mąstymo* pradmenų formavimuisi.
- Padėti vaikams *suprasti mokymosi procesą*, įvaldyti kai kurias *mokymosi strategijas*, taikant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus.
- Ugdyti vaikų gebėjimą *palyginti, susisteminti, apibendrinti* mus pasiekiančią informaciją, vartojant *skaičius ir matematinis simbolius* bei įvairius *matavimo vienetus*.
- *Plėsti vaiko žodyną*, įvardijant, apibūdinant įvairius daiktus, gamtos bei socialinius reiškinius.
- Ugdyti vaikų *informatinį mąstymą*, mokantis naudotis skaitmeninėmis technologijomis, susipažįstant su programavimo pradmenimis.

Kompetencijos požymiai (Ugdymosi sritys)	Vaikų pasiekimai: gebėjimai, žinios		Ugdymosi būdai, ugdymo strategijos, priemonės
	2-3 metai	3-5(6) metai	
<p>Domėjimasis viskuo, kas supa, taikant įvairius pasaulio pažinimo būdus (Aplinkos pažinimas Mokėjimas mokyti</p> <p>Iniciatyvumas ir atkaklumas Tyrinėjimas)</p> <p>Turi elementarių žinių apie save, šeimą, gyvenamąją aplinką bei šalies istoriją.</p> <p>Plečia žinias apie aplinkoje ir gamtoje esančius daiktus, augalus, gyvūnus, reiškinius bei jų savybes.</p>	<p>Domisi savimi, parodo savo kūno dalis, pasako ką daro.</p> <p>Mėgdžiodamas suaugusiųjų veiksmus, žaidžia namų ruošą.</p> <p>Pradeda savarankiškai žaisti namus.</p> <p>Dainuoja nesudėtingas daineles, deklamuoja.</p> <p>Nuolat klausinėja. Paprašytas parodo ar atneša tam tikrus daiktus, stengiasi pavadinti. Veikia su daiktais ir žaislais, tyrinėja, domisi jų paskirtimi, naudoja paprastus</p>	<p>Domisi savimi ir savo augimu, pasakoja apie save, piešia save ir šeimos narius. Priskiria save šeimai, grupei, tautai. Pasakoja apie savo šeimą, gyvenimo būdą, veiklą, pokyčius, didžiuojasi ja.</p> <p>Domisi kitais žmonėmis, jų veikla, profesijomis, bando tai imituoti žaisdami.</p> <p>Turi žinių apie savo namus, gatvę, miestą, šalį. Turi elementarių žinių apie šalies kultūrą, tradicijas, praeities ir dabarties įvykius.</p> <p>Susiranda jį dominančios informacijos apie tautos kultūrą bei istoriją literatūrinuose bei istoriniuose šaltiniuose.</p> <p>Įvairia žaidybine bei menine veikla šias tradicijas atkartoja, savaip išreiškia. Papasakoja aktualius visuomeninio gyvenimo įvykius, domisi TV laidomis.</p> <p>Nuolat klausinėja apie nepažįstamus daiktus bei reiškinius. Tyrinėja iš ko pagaminti daiktai, mechanizmai, kaip jie veikia. Pažįsta daugelį įrankių ir daugeliu moka tikslingai naudotis grupėje. Tyrinėja, išbando įvairių medžiagų savybes: modeliuoja, konstruoja, stato, kuria darbelius. Įvardija gamtos reiškinius, metų laikus, savaitės dienas. Supranta, kaip paros ritmas, oras veikia žmogaus gyvenimą.</p>	<p>Žaisdamas socialinius vaidmenų žaidimus, vaikas vis geriau pažįsta save ir savo galimybes, kitus žmones, jų gyvenimo būdą, tarpusavio santykius, bendruomenę, gimtinę bei jos gamtą. Grupės aplinkoje gausu priemonių socialiniams vaidmenų žaidimams: lėlių baldelių, žaislinių buities prietaisų, gydytojo instrumentų, mašinių, žaislinių stalių, kirpėjo įrankių, reikmenų paruoštuvei ir kt. Mokytojas palaiko vaikų žaidimą, kai reikia, veikia kaip vaikų žaidimų partneris. Vaikams sudaromos sąlygos ieškoti informacijos literatūrinuose bei istoriniuose šaltiniuose, ugdytiniai semiasi patirties iš šeimos bei pedagogų. Mokytojas rengia šeimos narių bendravimą skatinančias šventes, išvykas, įtraukia šeimos narius į grupės kasdieninę veiklą, organizuoja vakarones su tėvais. Vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija, simboliais. Inicijuojami vaikų kūrybiniai-socialiniai projektai, rengiamos tautos tradicijas menančios šventės, koncertai. Ugdytiniai aplanko miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Mokytojas parūpina vaikų smalsumą, vaizduotę žadinančių, veiklumą skatinančių daiktų, mechanizmų, priemonių, medžiagų kūrybiniams darbams, tyrinėjimams, didaktinių žaidimų. Vykdomi gamtos stebėjimai ir tyrinėjimai kuo įvairesniais pažinimo būdais: vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą. Mokytojas parūpina gamtinės medžiagos vaikų pažinimui, darbinei ir meninei veiklai. Vaikai ugdomi pagarbą darbui, susipažįsta su profesijomis, rengiant išvykas į tėvų darbovietes ar kviečiantis įvairių profesijų atstovus į grupę.</p>

<p>grupėje esančius įrankius.</p> <p>Mėgdžiodamas mokosi naujų elgesio ir veiklos būdų.</p> <p>Naudoja simbolius: ženklus, žodžius daiktams, žaislams, veiksams, įvykiams žymėti.</p> <p>Žaidžia funkcinius žaidimus.</p>	<p>Tyrinėja artimiausią vietovę, dirvožemį, augalus, gyvūnus.</p> <p>Rūpinasi grupės gyvuoju kumpeliu, pažįsta vis daugiau gyvūnų, skiria juos pagal rūšis, pasako apie jų gyvenimo būdą.</p> <p>Žino apie augalų sodinimo, dauginimo, auginimo procesą ir geba žinias pritaikyti praktiškai.</p> <p>Skiria daugelį kvapų, juos įvardija, apibūdina.</p> <p>Supranta augalų maistinių ir gydomųjų savybių naudą žmogui.</p> <p>Imituoja gamtos reiškinius, augalų bei gyvūnų gyvenimą įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.</p> <p>Savarankiškai užsiima jį dominančia veikla, žino, kur ir kaip susirasti informacijos.</p> <p>Geba naudotis grupėje esančiomis skaitmeninėmis technologijomis.</p> <p>Turi elementarių programavimo įgūdžių.</p>	<p>Vaikai grupėje ir kieme bei šilnamyje mokosi augalininkystės pradmenų (sėja, sodina augalus, stebi jų dygimą, augimą, nuima derlių ir juo vaišინasi).</p> <p>Vaikai įgyja žinių apie gyvūnus, jų gyvenimo būdą, priežiūrą, vartydami enciklopedijas, lankydami zoologijos muziejų, zoologijos sodą, supažindina draugus su savo gyvūnais.</p> <p>Surinktą gamtinę medžiagą vaikai panaudoja tyrinėjimams, kūrybiniams darbams, grupės puošybai.</p> <p>Kuriam ir atnaujinama stimuliuojanti grupės aplinka, kurioje vaikai savarankiškai gali susirasti informaciją ar jam reikalingų priemonių (enciklopedijos, žemėlapiai, planšetės, interaktyvus ekranas, televizorius ir kt.).</p> <p>Naudodamiesi prieinamomis skaitmeninėmis technologijomis (planšetiniu kompiuteriu, išmaniuoju telefonu, interaktyviu ekranu, programėlėmis ir pan.), vaikai peržiūri skaitmeninį turinį, ieško informacijos, piešia, žaidžia ugdomouosius žaidimus.</p> <p>Žaisdami su interaktyviais, programuojamais žaislais, vaikai įgyja elementarių robotikos žinių.</p> <p>Vaikai mokosi suprasti žmogaus ryšį su gamta, apmąstyti ir pritaikyti tai, ką sužinojo apie aplinkos tausojimą, dalyvauja ekologiniuose projektuose, svarina artimiausią aplinką. Susipažįsta su sąvokomis „ekologija“, „taupumas“, „tarša“ ir kt.</p> <p>Kartu su mokytojais vaikai daigina daržoves, rūpinasi jų auginimu šiltnamyje, lysvėse sodina vaistines žoleles, braškes, su kiemsargiu tvarko darželio aplinką, grėbia lapus.</p> <p>Darželyje yra šiukšlių rūšiavimo konteineriai.</p>
<p>Pažintiniai gebėjimai (<i>Skaitlavimas ir matavimas</i> <i>Iniciatyvumas ir atkaklumas</i></p>	<p>Klausosi pasakojimo, stebi koncertą, vaidinimą, susitelkia ties</p>	<p>Mokytojas stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas teatro lėles, persikūnydamas į pasakos personažą.</p> <p>Kaitaliojamos ramios ir judrios veiklos, veiklos vieta.</p> <p>Vaikai žaidžia dėmesio lavinimo, susikaupimo žaidimus bei pratimus.</p>

<p>Mokėjimas mokytis</p> <p>Problemų sprendimas</p> <p>Kūrybiškumas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geba sutelkti dėmesį. • Geba grupuoti, rūšiuoti, matuoti, skaičiuoti, lyginti daiktus ar reiškinius pagal išorinius požymius (skaičių, formą, dydį, spalvą, garsą). • Orientuojasi erdvėje, laike. • Turi elementarius 	<p>nesudėtinga užduotimi.</p> <p>Rūšiuoja daiktus, žaislus pagal tam tikras savybes, bando atrinkti juos pagal spalvą, dydį, formą, garsą.</p> <p>Žaidžia sensorinius žaidimus.</p> <p>Skiria sąvokas „mažai“ ir „daug“.</p> <p>Paprašytas, nuneina tam tikrą atstumą atnešti daikto, ieško daikto tam tikroje vietoje, orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje.</p> <p>Suvokia ir pavadina kai kurias laiko ir erdvės sąvokas.</p> <p>Atranda naujus daiktus, įtaisus,</p>	<p>Atpažįsta ir tyrinėja daiktų savybes, spalvų ir garsų derinius, formas ir dydžius, panašumus ir skirtumus.</p> <p>Pažįsta daug spalvų ir atspalvių.</p> <p>Naudojasi tam skirtais skaičiavimo ir matavimo prietaisais.</p> <p>Nurodo daiktų panašumus ir skirtumus.</p> <p>Skaičiuoja iki 10 ir daugiau, pažįsta kai kuriuos skaitmenis ir raides, pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius, domisi rašytine kalba, imituoja raštą, bando skaityti.</p> <p>Moka elementarių sąvokų daiktų, reiškinų įvardijimui, palyginimui, sugretinimui, apibendrinimui.</p> <p>Skiria gamtos ar buities garsus, klausydamiesi garso įrašų ar aplinkos garsų.</p> <p>Supranta apie laiko kaitą ir su tuo susijusius reiškinius.</p> <p>Vartoja įvairias laiko sąvokas, įvardija savaitės dienas, mėnesius, metų laikus ir kt.</p> <p>Domisi laikrodžiu.</p> <p>Savarankiškai randa kelią į salę, logopedės kabinetą, lauko aikštelę ir kt.</p> <p>Apibūdina daiktų išsidėstymą erdvėje, naudodami jiems žinomas erdvines sąvokas.</p> <p>Piešia įvairaus dydžio popieriaus lape ir kitose erdvėse.</p> <p>Orientuojasi erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, atlikdami fizinius pratimus, šokdami.</p> <p>Įsidėmi, pastebi tam tikrus daiktus, įvykius, procesus, reiškinius, jų vietą, pokyčius, stengiasi tai paaiškinti.</p>	<p>Vaikai rengia pristatymus tam tikra tema, mokydamiesi gerbti vieni kitus ir išklausti.</p> <p>Vaikai ieško grupės aplinkoje, gamtoje daiktų bei reiškinų panašumų ir skirtumų, juos skaičiuoja, rūšiuoja, lygina, apibūdina.</p> <p>Grupės aplinka nuolat praturtinama įvairiais prietaisais (matavimo, svėrimo), didaktiniais žaidimais įvairių daiktų bei reiškinų savybių išskyrimui, tapatinimui, sąvokų įtvirtinimui, raidžių, skaitmenų, geometrinių figūrų atpažinimui.</p> <p>Su kitais įstaigoje dirbančiais specialistais auklėtoja rengia vaikams individualias lavinamasias užduotis.</p> <p>Skaičių, raidžių, formų, spalvų pažinimui vaikai naudoja pačių pagamintas stalo lėles bei auklėtojų pagamintas įvairių rūšių teatro lėles.</p> <p>Klausosi gamtos ir buitinių garsų įrašų, muzikos kūriniių.</p> <p>Vaikai siūlo idėjas ir kartu su pedagogu planuoja ugdomąjį procesą, atžvelgiant į metų kaitą, su tuo susijusius gamtos reiškinius, tradicines šventes, grupės dienvarkę.</p> <p>Žaidžiami įvairūs kūrybiniai žaidimų laiko sąvokų įtvirtinimui.</p> <p>Grupės aplinkoje yra priemonų smulkiųjų raumenų ir akies koordinacijos lavinimui, vaiko rankos parengimui rašymui: mozaikų karoliukų, smulkios gamtinės medžiagos, iš kurių vaikai kuria erdvinius ar plokštuminius piešinius.</p> <p>Vaikai mokosi judrių žaidimų, estafėčių koordinacijai, erdvės pojūčiui, lavinti.</p> <p>Žaidžia įvairius stalo žaidimus, lavinančius orientacijos erdvėje ir laike pojūtį.</p> <p>Kuriamą vaikų darbinės atminties įgūdžius lavinanti aplinka, parūpinant reikalingų daiktų, prietaisų, įrankių, žaislų.</p> <p>Žaidžiami atmintį lavinantys didaktiniai, stalo, kūrybiniai žaidimai.</p> <p>Vaikai skatinami domėtis rašytiniais šaltiniais, ieškoti jau žinomos informacijos, ją lyginti su nauja, atpasakoti literatūros kūrinius.</p>
--	--	--	--

<p>darbinės atminties įgūdžius.</p> <p>• Ugdosi kritinio-probleminio mąstymo pradmenis.</p> <p>• Lavina kūrybinio mąstymo įgūdžius, vaizduotę.</p>	<p>bando atlikti su jais veiksmus.</p> <p>Kartoja eilėraščius.</p> <p>Išbando savo gebėjimus, tyrinėdamas aplinką.</p> <p>Pastebi ryškius pokyčius aplinkoje.</p> <p>Stengiasi susivaldyti, kontroliuoti savo elgesį.</p>	<p>Išimena daiktų, vietovių ir reiškinių, gyvūnų ir augalų pavadinimus, žmonių vardus.</p> <p>Susitvarko žaidimų vietą bei savo asmeninę erdvę.</p> <p>Suvokia reiškinių nuoseklumą, pastovumą, dėsningumą.</p> <p>Kasdieninėje veikloje, santykiuose su žmonėmis išvelgia problemas ir ieško būdų joms spręsti.</p> <p>Pastebi pokyčius aplinkoje, akivaizdžius prieštaravimus.</p> <p>Suvokia priežasties ir pasekmės ryšį, numato, kas bus ateityje, artimiausiu metu.</p> <p>Diskutuoja su suaugusiais ir vaikais įvairiomis dorovinėmis, socialinėmis temomis.</p> <p>Fantazuoja, kuria, įgyvendina įvairius individualius ir grupinius meninius sumanymus.</p> <p>Patirtus įspūdžius, išgyvenimus geba fiksuoti vaizdais, išreikšti žodžiais, judesių ir gestų kalba, perkelti į žaidimus ir meninę veiklą.</p> <p>Socialinių žaidimų metu keičia vaidmenis ir žaidimų vietą, pritaiko įrankius, priemones.</p> <p>Sprendžia kūrybines užduotis, pabaigia suaugusiojo pradėtą pasakojimą.</p> <p>Savaip kuria darbelius iš netradicinių medžiagų.</p>	<p>Išvykų metu vaikai skatinami įsidėmėti gamtos ar kultūros objektų pavadinimus, papasakoti išpūdžius grįžus į grupę, iliustruojant piešiniiais.</p> <p>Vaikų atmintis lavinama, skatinant juos individualiai spręsti įvairias logines užduoteles žurnalukuose, pratybose.</p> <p>Mokytojas nuolat užduoda vaikams atvirusius, probleminius klausimus, vaikai nuolat skatinami domėtis, smalsauti, diskutuoti (kas būtų, jeigu...).</p> <p>Vaikai skatinami ieškoti problemos sprendimo būdų, kreipiantis pagalbos, pasipasakojant apie neraminančią situaciją.</p> <p>Kuriamos žaidybinės probleminės situacijos, kurių metu vaikai ieško įvairių problemų sprendimo būdų, inscenizuojant tam tikrą įvykį.</p> <p>Vaikai prisimena ir aptaria girdėtus grožinės literatūros kūrinus, matytus spektaklius, savo patirtį perteikia kūrybiniuose darbeliuose.</p> <p>Taikomi spontaniškojo ugdymo metodai, lanksčiai naudojami netikėtai susiklosčiusios situacijos, vaikas nuolat emociškai palaikomas ir skatinamas.</p> <p>Ugdymoji aplinka kuriama kartu su vaikais, dažnai pertvarkoma, išrengiant vaikams įdomių veiklos zonų.</p> <p>Taikomas „minčių lietaus“ metodas, renkantis veiklą, rengiant kūrybinius projektus.</p> <p>Taikomos vaizduotės lavinimo pratybos.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams ugdytis netradicinėje aplinkoje.</p>
--	---	---	--

MENINĖ KOMPETENCIJA – pajauti, grožėtis, įsivaizduoti, kurti individualiai ir drauge su kitais, išreiškiant save ir savo kūrybą įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.

Uždaviniai

- Ugdyti vaikų *jautrumą, atidumą* gamtos, žmonių sukurtų daiktų, tautos tradicijų, meno kūrybinių grožiu, prasmingumui.

- Sudaryti sąlygas vaikų *meninei raiškai* įvairiose kasdieninėse situacijose – žaidžiant, švenčiant, pramogaujant, dirbant ir kt.
- Lavinti vaikų *gebėjimą kurti*, plečiant įvairios meninės veiklos (dailės, muzikos, vaidybos, šokio) bei įvairių meno priemonių ir technikų naudojimo patirtį.
- Mokyti menines priemones panaudoti *atsipalaidavimui*, nusiramimui, poilsiui.

Kompetencijos požymiai (Ugdymosi sritis)	Vaikų pasiekimai: gebėjimai, žinios		Ugdymo(si) būdai, metodai, priemonės
	2-3 metai	3-5(6) metai	
Pajausti, grožėtis (Estetinis suvokimas) <ul style="list-style-type: none"> Geba suvokti, pajaušti ir reflektuoti estetinius potyrius, kylančius matant ir jaučiant aplinkos, meno kūrinių, savo ir kitų kūrybos grožį. 	Vaikai grožisi gamtos reiškinių, džiaugiasi įdomiais augalais, gyvūnais, knygelės iliustracijomis. Susikaupia ir dėmiai stebi neilgą meninę programėlę. Aktyviai klausosi muzikos kūrinių, stengiasi pritarti judesiu.	Pastebi gamtos reiškinių grožį, moka jį apibūdinti. Jaučia meninį žodį ir žodinės kūrybos prasmę. Gėrisi meno kūrinių, įvardija kokius jausmus jie žadina. Domisi meninių darbų atlikimo technika ir bando ją įvardinti. Įsijaušęs stebi vaidinimą, atitinkamai reaguoja, dalyvauja jame. Turi savitą suvokimą apie grožį ir jį reiškia pokalbiuose su draugais ir suaugusiais. Gerbia savo ir kitų kūrybą, grožisi, geba apibūdinti.	Įvairiaisiais būdais skatinamas vaiko individualių estetinių nuostatų formavimasis: pedagogas atkreipia dėmesį, pažadina domėjimąsi viskuo, kas jį supa – gamta, žmonių kūrybos vaisiais, palaiko vaiko kūrybinės iniciatyvas. Vaikams sudaromos sąlygos girdėti, lytėti, regėti ir kitaip patirti įvairią meninę kūrybą. Kuriamą patraukli, estetiška grupės ir kitų edukacinių erdvių aplinka, praturtinta pačių vaikų dailės darbais, gyvosios gamtos priemonėmis. Vaikai dalyvauja išvykose į gamtą bei įvairius miesto kultūrinius objektus, dalinasi patirtais įspūdžiais, išgyvenimais. Vaikai supažindinami su tautos kultūra, organizuojant kalendorines šventes, rengiant išvykas į muziejus, Etninės kultūros centrą, pasikviečiant tautodailininkus.
Įsivaizduoti, kurti (Meninė raiška Kūrybiškumas ir Iniciatyvumas ir atkaktumas) <ul style="list-style-type: none"> Geba kurti, improvizuoti naudodamasis turtinga vaizduote, ieškodamas 	Noriai įsijungia į imitacinius žaidimus su suaugusiais, naudodamas	Pojūčiais įgytą patirtį sieja su vaizduote, atmintimi. Savo nuotaiką, jausmus, įspūdžius, mintis bei santyki su pasauliu reiškia įvairiomis meninės raiškos priemonėmis (linija, spalva, forma, garsu, žodžiu, judesiu, ritmu, intonacija).	Mokytojas žadina vaiko pasitikėjimą savo jėgomis, skatindamas kurti savitai, padėdamas išplėtoti individualias vaiko menines veiksenas. Įgyvendinami grupės kūrybiniai projektai, sudarant sąlygas eksperimentuoti meninės raiškos priemonėmis, būdais, idėjomis. Ypatingas dėmesys skiriamas gamtos vaizdinių inspirotos vaikų kūrybos skatinimui.

<p>savitų kūrybos variantų.</p> <ul style="list-style-type: none"> Įvairių jam žinomų dailės technikų pagalba išbando linijos, spalvos, formos galimybes plokštumoje ir erdvėje. Spontaniškai ir savitai reiškia išgyvenimus, patirtas emocijas judesiu šokant 	<p>emocines išraiškos priemonės.</p> <p>Tyrinėja įvairias dailės priemones ir medžiagas: tepa dažus ant popieriaus lapo, minko, volioja lipdymo medžiagas, bando intuityviai klijuoti.</p>	<p>Kūrybiškai modeliuoja, keičia, pertvarko aplinką ir jos daiktus, pritaikydamas juos meninei veiklai.</p> <p>Išmėgina ir įsisavina įvairius pedagogo pasiūlytus savijautos gerinimo, atsipalaidavimo būdus.</p> <p>Išbando įvairias dailės technikas: tapo, lipdo, karmo, aplikuoja, lieja, raižo, lanksto, konstruoja ir kt.</p> <p>Kuria rankų darbelius iš įvairių medžiagų: popieriaus, gamtinės medžiagos, tekstilės, kailio, plastiko, molio, plastilino, odos ir kt.</p> <p>Naudoja įvairias priemones, skirtas rankų darbeliams: teptuką, pieštuką, mentelę, žirkles, klijus ir kt.</p> <p>Piešdamas, tapydamas, liedamas - derina spalvas ir atspalvius (išmoksta iš pagrindinių spalvų sukurti kitus atspalvius), jungia formas, kuria ornamentus.</p> <p>Orientuojasi popieriaus lape, plokštumoje.</p> <p>Kūrybiniu darbu stengiasi išreikšti nuotaiką, jausmus, išgyvenimus.</p>	<p>Siekdamas sužadinti vaikų vaizduotę, mokytojas taiko įvairius meno terapijos metodus (muzikinį dialogą, persikūnijimą, „aktyvųjį“ muzikos klausymąsi, „menamų“ vaizdų kūrimą erdvėje, išlaisvinantį judesį ir kt.).</p> <p>Grupės aplinkoje, dailės kabinete yra vaikų amžių ir poreikius atitinkančių priemonių bei medžiagų įvairiems vaizduojamosios kūrybos darbams (molio, plastilino, akvarelės, guašo, kreidelių, šilko dažų ir šilko, kailio, odos, įvairių rūšių popieriaus, kartono, vaško, tušo, mentelių, spaudų, teptukų, karoliukų, plunksnų). Kūrybai naudoja turimas skaitmenines priemones: planšetinius kompiuterius, išmaniuosius telefonus, interaktyvius ekranus ir kt.</p> <p>Grupės aplinka praturtinta meno, tautodailės kūrniais, meno albumais, reprodukcijomis, kūrniais iš gamtinių medžiagų.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams piešti netradicinėje aplinkoje ir netradicinėmis priemonėmis (smėlyje, ant akmenukų, grindinio, šviesos stalo, išvykose ir kt.), kurti kompozicijas iš gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų, daržovių ir kt.</p> <p>STEAM metodo taikymas kūrybinėse užduotėse.</p> <p>Skatinamas vaikų bendradarbiavimas, derinant savo sumanymus su kitų, kuriant grupinius dailės darbus. Vaikai patys inicijuoja kūrybines veiklas, projektus.</p> <p>Vaikai tapo, klausydamiesi muzikos, įvairių gamtos garsų, taikoma dailės terapija vaikų atsipalaidavimui.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams dalyvauti įvairiose dailės akcijose bei parodose Kauno miesto ir Lietuvos Respublikos mąstu.</p> <p>Rengiami dailės plenerai darželio kieme.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams fotografuoti, piešti skaitmeninėmis priemonėmis (piešimo programomis telefone, kompiuteryje, interaktyviojoje lentoje).</p> <p>Ugdymo komanda plėtoja laisvojo muzikinio judesio idėją įvairių ugdomųjų veiklų metu. Vaikai skatinami pažinti savo kūno galimybes, kurti šoki.</p> <p>Mokytojai sugalvoja užduočių vaikų judrumui, lankstumui, vikrumui, koordinacijai, erdvės suvokimui lavinti.</p>
--	--	---	--

<p>liaudies ratelių, šokamuosius žaidimus, dalyvauja šokio kūryboje.</p>	<p>vadovaujami suaugusiųjų. Šokdina žaislus.</p>	<p>Moka elementarių rikiuotės pratimų (sustoti į ratelį, vorą, poromis) ir judesių (šuoliukų, sukinių, pritūpimų), elementarių šokio žingsnelių. Moka liaudies žaidimų, ratelių.</p>	<p>Ugdomajame procese šokis natūraliai siejamas su muzikavimu, kūno kultūra ir vaidyba – šokiai įpinami į spektaklius, rodomi meninių programėlių metu, šokio elementais praturtinamas dainavimas. Mokytojas kartu su muzikos pedagoge moko vaikus tradicinių tautinių šokių elementų, žaidžia kalendorinius žaidimus. Kartu su mokytoja vaikai kuria šokius, choreografija kūrybiškai praturtinama priemonėmis: kamuoliais, palaikymo komandos kutais, gimnastikos juostomis, lankais, skarelėmis.</p>
<p>Plėsdamas socialinę ir meninę patirtį, tobulina vaidybos gebėjimus – kurti vaidmenį judesiu ir kalba.</p>	<p>Vaidmenų žaidime bando pritaikyti nedidelę gyvenimišką patirtį; bando parodyti kai kurių gyvūnų veiksenas, mėgdžioja įvairius gamtos garsus, gyvūnų balsus. Domisi teatro lėlėmis, nori su jomis veikti.</p>	<p>Išraiškingai valdo savo kūną, kurdamas (mėgdžiodamas) tam tikrą personažą. Moka išreikšti tam tikrus jausmus, vaizdus judesio kalba. Padedamas mokytojo, gamina nesudėtingas šešėlių ir stalo teatro lėles, vaidina su jomis. Kuria nedidelių vaidybinių scenelių siužetus, pasiskirsto vaidmenimis ir juos atlieka. Improvizuoja su lėlėmis ar menamais daiktais, pritaiko vaidmeniui buitines daiktus, įvairias medžiagas. Kuria vaidmenis pedagogų režisuotuose spektakliuose. Padedamas mokytojo mokosi valdyti įvairių rūšių teatro lėles.</p>	<p>Mokytojas pasiūlo įdomių idėjų vaikų vaidmenų žaidimų plėtojimui, kartu su vaikais kuria naujas žaidybines situacijas, sudomina, padrašina, įtraukia drovius vaikus, skatina psichofizinį vaiko aktyvumą. Grupės aplinkoje yra dekoracijų, kostiumų, teatro lėlių ir kitų priemonių vaikų vaidybinei veiklai. Vaikai, pedagogo padedami, kuria vaidinimus pagal literatūrinio kūrinėlio siužetą ar savo išgalvotą pasaką. Vaikai įtraukiami į pasirengimą vaidinimui – renkasi vaidmenis, gamina afišą, bilietus, kuria muzikinius-garsinius instrumentus. Mokytojas padeda vaikams suprasti personažo kūrimo dramos priemonėmis specifika: aplinkybių vertinimą, veikėjo simbolizavimą judesiu ir kalba, veiksmų plėtotę. Skatinama vaizdinga vaikų kalba (taisyklinga artikuliacija, intonacijų spalvingumas, balso tembro kaitaliojimas), pasitelkiant įvairius kvėpavimo, burnos padargų lavinimo pratimus. Taikomos vaizduotės lavinimo pratybos. Savo meninės ar žodinės kūrybos darbelius vaikai eksponuoja parodėse. Tam tikslui yra pritaikyta grupių, drabužinių ir koridoriaus erdvė.</p>
<p>Išgyvena kūrybinį pasitenkinimą, džiaugiasi sėkme.</p>	<p>Džiaugiasi savo darbėliu, rodo jį suaugusiems.</p>	<p>Geba kurti individualiai ir šalia kitų, dalindamasis savo meninės ir estetiškos patirties išpūdžiais. Didžiuojasi sukurtu vaidmeniu. Vaidindamas išgyvena bendrumo jausmą, atsakomybę už bendrą tikslą. Noriai pasirodo, koncertuoja tėveliams, kitiems vaikams, jaučiasi pakylėtas.</p>	<p>Mokytojas grožisi vaikų darbėliais, aptaria juos su vaikais. Vaikų kūryba yra puošiamas grupės ir įstaigos interjeras. Vaikų kūryba yra archyvuojama: dailės darbeliai yra saugomi vaiko pasiekimų aplanke, fotonuotraukos, vaizdo medžiaga – kompiuterio laikmenose.</p>

<p>Muzikinės veikla (<i>Meninė raiška</i> <i>Kūrybiškumas</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> Ugdosi muzikinę kultūrą ir muzikinius gebėjimus – suvokti muzikinę kalbą, valdyti balso diapazoną, pajauti ritmą, lavinti muzikinę atmintį. 	<p>Dainuoja nesudėtingas daineles, imituodami gyvūnų, paukščių balsus, nesudėtingus judesius. Žaidžia su muzikiniais žaislais, stengiasi groti nesudėtingais muzikos ir ritminiais instrumentais. Klausosi muzikos ir aplinkos garsų, mėgdžioja suaugusiųjų balso intonacijas, muzikos garsus, dviejų-trijų garsų melodijos daineles. Spontaniškai žaidžia rankų ir kojų judesiais. Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina, stuksena kokiu nors daiktu.</p>	<p>3-4 m. Dainavimas. Dainuoja nesudėtingas daineles, jas gerai intonuoja. Dainuodami išreiškia dainos nuotaiką mimika, pantomimika. Rateliai, šokiai. Žaidžia muzikinius žaidimus, eina rateliu, atlikdami keletą nesudėtingų judesių: eina, bėga rateliu, trepsi, ploja, mojuoja, sukasi po vieną ir už parankių. Muzikos klausymas. Klauso gamtos garsų, trumpų vokalinių ir instrumentinių kūrinų, juos tyrinėja. Skiria polkos, valsio, maršo muziką, atpažįsta ir įvardija jos nuotaiką, tempą. Grojimas, kūryba. Tyrinėja garso išgavimo būdus „kūno“, gamtos, įvairiais ritminiais muzikos instrumentais, jais ritmiškai pritaria suaugusiojo grojimui. 5-6 m. Dainavimas. Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Stengiasi tiksliau intonuoti, teisingiau artikuliuoti (aiškiai tarti balsius, priebalsius, dvibalsius), taisyklingai kvėpuoti. Rateliai, šokiai. Eina ratelius, žaidžia muzikinius žaidimus, šoka lietuvių liaudies originalios kūrybos šokius su skirtingo tempo dalimis. Savarankiškai sumazina ir padidina ratelį, šoka bėgamuoju žingsniu. Muzikos klausymas. Klausosi vokalines ir instrumentines muzikos. Pažįsta įvairius muzikos instrumentus, apibūdina jų skambėjimą. Grojimas, kūryba. Ritminiais, melodiniais, „gamtos“, savo gamybos vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams,</p>	<p>Mokytojas įvairiais pratimais lavina vaikų dikciją ir artikuliaciją. Veiklose pasitelkia lietuvių liaudies tautosakos ir folkloro lobynus, taiko įvairius kvėpavimo pratimus. Vaikai žaidžia žaidimus su „muzikine guma“, mokydamiesi atlikti komandinius veiksmus, pajauti atsakomybę ne tik už save, bet ir už draugą. Vaikai lavina muzikinę vaizduotę, kurdami judesius šokiui ar dainai. Muzikinėje veikloje naudojami įvairūs muzikiniai žaislai. Vaikai skatinami groti įvairius pratimus pagal duotas temas be apibrėžtos melodijos, pvz.: „lietutis“, „griaustinis“. Vaikai kuria muzikinius dialogus, eksperimentuodami įvairiais ritminiais muzikos instrumentais, išbando ir kuria garsus, vartodamas balsą (įvairaus tembro), kūno perkusiją, instrumentus, kompiuterines priemones ir kasdienius objektus. Bandydamas muzikos raiškos priemones vaikas mokosi, kad ne vien garsai, bet ir tyla yra svarbi muzikos dalis. Vaikai mokosi dainelių, kurias atlieka įstaigos švenčių metu. Vaikai skatinami dainuoti natūraliu balsu, taisyklingai kvėpuoti. Gabūs vaikai ugdomi papildomai, sudaromos galimybės šiems vaikams dalyvauti miesto renginiuose, konkursuose. Vaikai mokosi muzikinių ratelių, šokių, žaidimų. Skatinamas vaikų bendravimas ir pasitikėjimas, šokant ratelyje ar poroje. „Aktyvaus“ muzikos klausymosi metu, vaikai kuria judesius, atspindinčius muzikos kūrinėlio idėją ar nuotaiką. Mokytojai taiko meno terapijos metodus. Vaikai suprojektuoja ir konstruoja muzikos instrumentus iš įvairiausių aplinkoje esančių daiktų (net ir atliekų) ir jais improvizuoja, kurdami ritmus savo vardui, mįslei, patarlei. Sudaromos sąlygos vaikams lankyti įvairiuose muzikiniuose renginiuose, klausyti gyvai atliekamos instrumentinės muzikos. Muzikiniam vaikų ugdymui naudojama garso technika: garso ir vaizdo grotuvai, kolonėlė su integruotu stiprintuvu, mikrofonai. Salėje gausu muzikos įrašų, muzikos instrumentų (tradicinių ir rankų darbo).</p>
---	---	---	---

	tyrinėja jų skambėjimo tembrus. Pažįsta ketvirtines ir aštuntines natas, žino jų muzikinę vertę.	
--	--	--

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas - tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo individualius gebėjimus ir daromą pažangą rinkimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vaikų pasiekimai vertinami remiantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014) ir šia programa. Vertinimo tvarką reglamentuoja Kauno lopšelio-darželio „Vilnelė“ Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašas. Prieiga per internetą: [Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašas](#)

Vaikų pasiekimų vertinimo tikslai

- Pažinti vaiką ir išsiaiškinti jo individualius poreikius bei galimybes.
- Sekti vaiko keitimąsi, kaip jis tobulina jau įgytus gebėjimus bei įgyja naujų.
- Išsiaiškinti specialiuosius vaikų ugdymo(si) poreikius.
- Individualizuoti ugdymo procesą, pritaikant jį įvairių poreikių ir gebėjimų vaikams.
- Padėti vaikui pačiam įsivertinti, kas jam sekasi gerai ir kur reikalinga pagalba.
- Įsivertinti mokytojų darbo veiksmingumą, ieškant įvairesnių bendradarbiavimo formų.
- Informuoti tėvus apie vaiko ugdymo(si) ypatumus ir susitarti dėl ugdymi(si) perspektyvų.

Pagrindiniai vaiko pasiekimų vertintojai yra grupių mokytojai. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai), kiti su vaiku dirbantys mokytojai ir patys vaikai. Vaikų turimi gebėjimai įvertinami mokslo metų pradžioje ir fiksuojami elektroniniame dienyne, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, atitinkančiais vaiko amžiaus tarpsnį. Šiais duomenimis mokytojai remiasi, planuodami ugdymo procesą, individualizuodami veiklą, keldami ugdymo tikslus, pasirinkdami ugdymo strategijas. Vaikų pasiekimai vertinami ne specialiai sukurtose, bet realaus kasdienio vaiko gyvenimo situacijose ir atsispindi trumpalaikio plano refleksijose. Pagrindiniai vaikų pasiekimų vertinimo metodai yra vaiko stebėjimas, pokalbis su vaiku, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko sakininės ir rašytinės kalbos analizė, vaiko kūrybos darbų analizė, vaizdo įrašų analizė ir kt.

Naujai atvykus vaikui, vykdomi stebėjimai bei pokalbiai su tėvais, siekiant geriau pažinti vaiką, išsiaiškinti jo gebėjimus, tėvų lūkesčius. Tėvams suteikiama prieinama, aiški ir išsami informacija apie vertinimo procedūras, laikomasi konfidencialumo ir nešališkumo principų. Tėvams pateikiamas klausimynas, kurio pagalba rudenį jie įvertina vaiko esamus gebėjimus o pavasarį – pasiektą pažangą.

Specialiųjų poreikių vaikų pasiekimų vertinime dalyvauja lopšelio-darželio švietimo pagalbos specialistai. Jie teikia rekomendacijas grupių mokytojams, tėvams (globėjams) apie vaiko ugdymosi galimybes, perspektyvas, aptaria pagalbos teikimo būdus. Pedagoginei psichologinei tarnybai rekomendavus, sudaromas individualus ugdymo planas arba pritaikyta ugdymo programa. Specialiųjų poreikių vaikų gebėjimai ir pažanga vertinama tris kartus metuose, apatariama vaiko gerovės komisijoje ir su ugdytinių tėvais.

Mokslo metų eigoje išryškėję nauji vaikų ugdymosi pasiekimai fiksuojami elektroninio dienyno savaitės refleksijoje. Siekiant sisteminti ir dokumentuoti vaikų pažangą, pasiekimų įrodymai kaupiami vaikų pasiekimų aplankuose popieriniu ir elektroniniu formatu. Tai yra vaiko stebėjimo duomenys, piešiniai, lankstiniai, aplikacijos, raidžių ar skaičių elementai, žodinė kūryba, vaikų samprotavimai, kūrybos knygelės ir kiti vaikų veiklos produktai, kurie pasirodo reikšmingi vaikui bei jį ugdančiam pedagogui. Vaikų pasiekimų įvertinimas mokslo metų pabaigoje atliekamas, siejant vaikų pasiekimus su ugdymo programos įgyvendinimu. Pasiekimų rezultatai vėl fiksuojami elektroniniame dienyne, lyginami su mokslo metų pradžioje turėtais duomenimis. Įvertinus esamą pažangą, informuojami tėvai, bendru susitarimu numatoma vaiko ugdymo(si) perspektyva. Apibendrinta vaikų pasiekimų vertinimo medžiaga aptariama mokytojų tarybos posėdžiuose. Labai svarbus paties vaiko dalyvavimas jo pasiekimų vertinime, kai vaikas iš savo darbėlių, piešinių, filmuotos medžiagos mato savo pažangą, aptaria ją kartu su grupės mokytojais, draugais. Tai ugdo jo atsakomybės jausmą, pasitikėjimą savo jėgomis, didina savivertę, padeda suvokti savo galimybes, pažangą ir tuo didžiulis, didina ugdymosi motyvaciją.

Vaikui išvykus į kitą grupę ar pradėjus lankyti priešmokyklinę grupę, vaiko pasiekimų aplankas perduodamas naujam mokytojui.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Becker-Textor I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. Vilnius: Presvika, 2001.
2. Bitinas B. Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
3. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Bulotaitė L. ir kt. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
4. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai. Kaunas: Šviesa, 2022.
5. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Coughlin, P.A. ir kt. Vilnius: Lietus, 1997.
6. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius: Petro ofsetas, 2003.
7. Kiliuvienė D. Integruotasis ugdymas. Klaipėda: KU leidykla, 2004.
8. Dr. Lawrence Shapiro E. Kaip ugdyti vaiko emocinį intelektą. Vilnius: Presvika, 2008.
9. Piažė Ž. Vaiko kalba ir mąstymas. Vilnius: Aidai, 2002.
10. Leliugienė M. Dailės terapijos taikymo galimybės. Vilnius: VŠĮ „Rafaelis“, 2002.
11. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidykla, 2001.
12. Monkevičienė O. Pedagogams ir tėvams apie penkerių-šešerių metų vaikų raidos ir ugdymo ypatumus. Vilnius: SMM, 2018.
13. Naratyvinis žaidimas ir mokymasis. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3-8 metų vaikais. Kaunas: UAB „Vitae Litera“, 2017.
14. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Pietų Melburnas: Thomson social science press, 2006
15. Vaiko veikla meninio ugdymo procese. Kievišas J., Gaučaitė R., Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2000.
16. Vasiliauskas R. Vertybių pedagogika: išvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką. Vilnius: VPU, 2005.
17. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius: Margi raštai, 2002.
18. Vaiko teisių konvencija. Jungtinės tautos (1989). Prieiga per internetą: <https://unicef.lt/veikla/vaiko-teisiu-konvencija/>
19. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. Nr. XI-1281.
20. Lietuvos respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Vilnius, 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234.
21. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012. Prieiga per internetą: www.Lietuva2030.lt
22. Geros mokyklos koncepcija. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015- 12- 21 įsakymas Nr. V-1308.
23. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. (sud. Jankauskienė L., Monkevičienė O. ir kt.). ŠMM, Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
24. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. ŠMM, Švietimo aprūpinimo centras, 2015. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1049/dir52/dir2/17_0.php
25. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 nauja redakcija (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V- 1009).
26. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Vilnius, ŠMM, 2022. Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/web/lt/tevams/priesmokyklinis-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-programa>
Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. ŠMM: Švietimo aprūpinimo centras, 2016. Prieiga per internetą: [Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas](https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1049/dir52/dir2/17_0.php)

27. Pedagogų etikos kodeksas. Vilnius: ŠMM, 2018. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2021/10/pedagogu-etikos-kodeksas.pdf>
28. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo metodikos gairės. Vilnius, NŠA, 2021. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/Isorinio-vertinimo-metodikos-gaires.pdf>
29. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo metodika. Sabaliauskienė R ir kt. Vilnius, NŠA, 2021.
30. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Sabaliauskienė R. ir kt. Vilnius, NŠA, 2021. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokykluveiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf>
31. Ar išnaudojame ikimokyklinio ugdymo galimybes sėkmingesnei vaikų ateičiai užtikrinti. Valstybinio audito ataskaita, 2018. Prieiga per internetą: <https://www.vkontrole.lt/>
32. Jungtinių tautų Vaiko teisių komitetas Bendrieji komentarai, 2018. Prieiga per internetą: http://vtaki.lt/uploads/structure/docs/485_a5eebb22a7f392edf2d7634481bb46b5.pdf
33. Pagrindiniai duomenys apie ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą Europoje. Europos Komisija/EACEA/Eurydice ataskaita (2019). Prieiga per internetą: [Europos Komisija/EACEA/Eurydice ataskaita](#)
34. Tyrimo „Pažangi pedagoginė praktika ir pedagoginės inovacijos Lietuvos vaikų darželiuose“ ataskaita (2018) Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas „Inovacijos vaikų darželyje“. Prieiga per internetą: https://www.esinvesticijos.lt/uploads/main/esproducts/docs/92_d217f77a3a369db40169a78a7f6da426.pdf
35. Metodinės medžiagos rinkinys ikimokyklinio ugdymo pedagogams „Žaismė ir atradimai. Vilnius: NŠA, 2022. Prieiga per internetą: <https://www.emokykla.lt/titulinis/pradzia/metodines-medziagos-rinkinys-ikimokyklinio-ugdymo-pedagogams-zaisme-ir-atradimai/45979>
36. Vaikų žaidimo paslaptys. Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: <http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html>
37. Kimochis for every kid. Prieiga per internetą: <https://www.kimochis.com/>
38. Ar išnaudojame ikimokyklinio ugdymo galimybes sėkmingesnei vaikų ateičiai užtikrinti. Valstybinio audito ataskaita, 2018. Prieiga per internetą: <https://www.vkontrole.lt/>
39. Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija. Hakkarainen, P., Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G., Kaunas: Vitae Litera, 2015.